

spolupráce • projekty • lidé • dotace • granty • peníze

ZPRAVODAJ

1/2021

Místní akční skupiny Posázaví

František Hrubín

Příměšťáky v MUD
Lešany vzpomínají na básníka

z MAS Posázaví

K 1. 1. 2021 má Posázaví celkem 50 partnerů, z toho 21 je z veřejného a 29 ze soukromého sektoru.

Jednání Výkonného výboru se uskutečnilo 28. 1. 2021. Schválil mimo jiné vyhlášení dalších výzev k předkládání žádostí o dotaci z Integrovaného regionálního operačního programu (IROP) a Programu rozvoje venkova (PRV).

Výzva MAS č. 11 MAS Posázaví – IROP – Vzdělávání

k předkládání Žádostí o podporu v rámci IROP / Aktivita Infrastruktura pro předškolní vzdělávání

Datum a čas vyhlášení výzvy MAS: duben 2021

Datum a čas zpřístupnění formuláře žádosti o podporu v MS2014+: duben 2021

Datum a čas ukončení příjmu žádostí o podporu v MS2014+: květen 2021

Podrobné informace včetně možných změn harmonogramu výzvy, alokace, termínů seminářů apod. jsou na <http://leader.posazavi.com/cz/Area.aspx?AreaId=172>.

Výzva MAS č. 5

k předkládání Žádostí o podporu v rámci operace 19. 2. 1 Programu rozvoje venkova na období 2014–2020

Termín vyhlášení výzvy: 26. 4. 2021

Termín příjmu žádostí: od 26. 4. 2021 do 31. 5. 2021

Termín příjmu příloh k žádosti v listinné podobě (pro vybrané přílohy, které se vzhledem k velikosti, příp. formátům předkládají v listinné podobě): v době příjmu žádostí na MAS – vždy po telefonické domluvě

Termín registrace na RO SZIF: 31. 8. 2021

Podrobné informace včetně možných změn harmonogramu výzvy, alokace, termínů seminářů apod. jsou na <http://leader.posazavi.com/cz/Area.aspx?AreaId=173>.

Programovací období 2021–2027

- MAS Posázaví splnila základní předpoklad pro získání dotačních prostředků na období do roku 2027, její žádost o kontrolu dodržování standardů MAS byla schválena 23. 9. 2020
- Byla zpracována analýza území obsahující základní přehled toho, čím území MAS Posázaví disponuje v oblasti služeb a vzdělávání, včetně demografických informací – přehled je na <http://leader.posazavi.com/DownloadFile.ashx?FileId=10455>
- Byl zpracován návrh Koncepční části nové strategie na období 2021–2027, v lednu a únoru 2021 byl formou dotazníkového šetření projednán se širokým spektrem aktérů. Následně bude návrh projednán Programovým výborem, žádost předpokládáme podat v březnu 2021 a schválena by mohla být na podzim 2021
- Posázaví o.p.s. je zapojeno do konzultací režijních nákladů MAS – zde se předpokládá podpora ve stejném finančním rozsahu jako v současném období
- V druhé polovině roku 2021 bude připravován Akční plán strategie pro operační programy = Integrovaný regionální operační program, Státní zemědělská politika (původně Program rozvoje venkova), OP Zaměstnanost (klíčový projekt MAS), OP Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost (podpora modernizace technologií a digitalizace malých a středních podniků), OP Životní prostředí. Akční plán by měl být schválen v zimě 2021
- Výzvy nového období předpokládáme počátkem roku 2022.

z MAP

V březnu a dubnu 2021 proběhne druhé online dotazníkové šetření, opakovaně se zaměří na tři oblasti: obecnou, inkluzi a potřeby škol.

V dubnu až červnu 2021 se uskuteční mezi školami průzkum zaměřený na otázky rovných příležitostí.

Probíhá aktualizace MAP – týká se analytické, strategické i implementační části, po projednání v jednotlivých pracovních skupinách ji dostane ke schválení Řídící výbor MAP.

Schválené dokumenty jsou na <http://leader.posazavi.com/cz/Area.aspx?AreaId=174>.

Pracovní dokumenty jsou na <http://leader.posazavi.com/cz/Area.aspx?AreaId=175>.

Potřeby jednotlivých škol ORP Benešov – školám byl 1. února 2021 zaslán online dotazník, který měly vyplnit do 28. února 2021.

Aktualizaci investičních záměrů bude Řídící výbor MAP schvalovat 25. 3. 2021.

Místní akční plán III

V současnosti se připravuje, časově naváže na MAP II. Bude zaměřen pouze na přípravu nového dokumentu MAP – cílem Ministerstva školství je zafinancovat současné týmy v období mezi MAP II a MAP IV. Maximální délka realizace projektu bude 15 měsíců.

Zahájení realizace projektu: 1. 9. 2022
Ukončení realizace projektu: 30. 11. 2023

Harmonogram přípravy

- Stanovisko ORP Benešov k podání žádosti o dotaci schváleno 8. 12. 2020
- Stanovisko Regionální stálé konference k vymezení území realizace a dopadu Místních akčních plánů rozvoje vzdělávání III schváleno 15. 12. 2020
- Usnesení ŘV MAP ke stanovení žadatele v území schváleno 25. 3. 2021
- Souhlas zřizovatele školského zařízení se zařazením do MAP III – schvalování probíhá
- Souhlas školy se zařazením do MAP III – schvalování probíhá.

z Posázaví o.p.s.

► Finanční příspěvky měst a obcí na činnost Posázaví o.p.s. v roce 2020 – příspěvek poskytlo 39 obcí z regionu, v součtu činil 3 346 445 Kč.

► Prostřednictvím Posázaví o.p.s. podali v roce 2020 partneři žádosti o dotace v celkové výši 60 mil. korun, z toho už byly potvrzeny dotace v součtu za 54 mil. Kč.

► Projekty, které realizuje Posázaví o.p.s.

- Místní akční plán rozvoje vzdělávání 2
- Realizaci SCLLD v území MAS Posázaví
- Čistá řeka Sázava.

Projekt Čistá řeka Sázava koronavirus nezastaví!

Neopakovatelný, náročný, nezapomenutelný, přátelský, laskavý... jaký ještě je projekt Čistá řeka Sázava? Zeptejte se dobrovolníků – těch, kteří rok co rok na jaře neváhají přiložit ruku k dílu při tradičním úklidu, který zbaví odpadků břehy jedné z nejvyhledávanějších českých řek.

A že jich za těch 15 let existence projektu bylo! Jen pro zajímavost: 15,5 tisíce dobrovolníků sesbíralo bezmála 400 tun odpadků. **Čtvrtou pětiletku odstartují 9. až 11. dubna 2021.**

Jak bude letošní úklid vypadat? Setkají se party skalních příznivců, nebo budou stejně jako loni dobrovolníci k řece vyrážet individuálně? To bude záležet na aktuální

epidemiologické situaci. Jedno je ale jisté – koronavirus akci nezastaví! Doporučujeme proto zájemcům, aby sledovali webové (www.cistarekasazava.cz) a facebookové stránky projektu.

Dobrovolníci se letos mohou těšit také na jednu novinku – vratné plastové kelímky, které jsme připravili spolu s vodáckou základnou Bisport. Na účastnících úklidu pak bude, jestli po skončení akce kelímky vrátí, nebo si je odvezou jako vzpomínku na projekt Čistá řeka Sázava. Stejnou příležitost pak budou mít i vodáci, kteří se v sezóně vydají na řeku Sázavu s Bisportem.

V šestnáctileté historii projektu to bylo loni poprvé, kdy se akce v plánovaném termí-

nu neuskutečnila – v minulosti ji nezastavil déšť, sníh, mráz ani ledové kry. Loňský úklid ale poznamenal nástup koronavirové pandemie, která zásadně změnila jeho podobu – původně třídní hromadná akce se proměnila na individuální a „protáhla“ se na půl roku. Dobrovolníci k řece vyráželi od dubna do konce října sami nebo po malých skupinkách a ze břehů sbírali vše, co tam nepatří. Víc než kdy jindy se tak naplnilo motto projektu, že „Tři dny v roce nestačí!“ S úklidem 90kilometrového úseku mezi Kácovem a Pikovicemi, který organizuje Posázaví o.p.s., loni nakonec pomáhalo 448 lidí, kteří naplnili odpadky 291 velkých pytlů. Vyčíslet, kolik tun to bylo, je prakticky nemožné, protože pytle s nasbíraným odpadem nikdo nevážil. Jedno je ale jisté – kromě tradičních odpadků se jako důsledek pandemie ve větší míře objevily použité plastové rukavice a roušky.

V prvních ročnících se řeka Sázava uklízela mezi městem Sázava a obcí Pikovice, v současnosti se už čistí od pramene, napříč dvěma kraji – Středočeským a Vysočinou, dohromady přes 200 kilometrů. Partnery projektu jsou Povodí Vltavy, státní podnik, ČEPS, a.s., Lesy ČR, státní podnik, půjčovna lodí Bisport a Blachotrapez spol. s r.o.

Projekt Čistá řeka Sázava byla jedním z prvních projektů svého druhu v České republice, který inspiroval další podobné aktivity. Uklízí se například Berounka, Jizera, Morava, Svratka, Ohře, Vltava, Bečva, Úpa, Kamenice, Labe, Ploučnice, Svitava, Dyje... Uklízejí se už také lesy, okolí silnic, veřejná prostranství v obcích a městech.

jt

ČISTÁ ŘEKA SÁZAVA 2021 16. ročník se uskuteční 9. až 11. dubna

Podrobnější informace naleznete na www.cistarekasazava.cz
Číslo sbírkového účtu: 1249-326666339/0800

Projekt je dobrovolnický a je čistě nekomerční aktivitou, která je financovaná z dotací obcí, z příspěvků sponzorů a dalších dárců.

ÚSEKY, DNY A MÍSTA NÁSTUPŮ

1. úsek – Střechov, zastávka až Malovidy zastávka:

Pá Střechov, zastávka
So tábořiště YMCA

2. úsek – Malovidy-zastávka až Sázava Rekreační areál Sázavský ostrov:

Pá Malovidy – železniční zastávka, (protější břeh)

So Leděčko u mostu – hotel Alex
Ne Sport-areál Samopše

3. úsek – Sázava až Zlenice U Kormorána:

Pa Sázava Rekreační areál Sázavský ostrov
So Stříbrná Skalice – restaurace Na Marjánce
Ne Chocerady – fotbalové hřiště

4. úsek – Zlenice U Kormorána až Týnec nad Sázavou, Bisport:

Pá Zlenice – U Kormorána
So Poříčí nad Sázavou – u mostu císaře Františka Josefa

5. úsek – Týnec nad Sázavou, Bisport až Pikovice:

Pá Týnec nad Sázavou – Bisport
So Krhanice, náhon
Ne Žampach – Hotel Troniček

Za Zdeňkem Sternbergem a Petrem Abbém Hrošem

První měsíc letošního roku byl sotva za polovinou, když k nám dorazily dvě smutné zprávy. Na den přesně odešly z tohoto světa dvě osobnosti, ke kterým jsme měli tak blízko... Zdeňěk hrabě Sternberg a Petr Abbé Hroš. Potomka českého šlechtického rodu

a majitele hradu Český Sternberk dělilo od námořníka, šermíře, loutkáře, malíře..., prostě člověka devatera řemesel Petra Abbého Hroše 44 let, spojovala je ale láska ke kraji kolem řeky Sázavy. Zdeňěk Sternberg ji dával najevo svou osobitou podporou projek-

tů, které jsme v Posázaví připravovali. Petr Abbé Hroš ji vložil do všech obrázků, filmů a divadelních představení, které pro nás připravoval.

Velice si toho vážíme. Pánové, bylo nám ctí!

Se Zdeňkem Sternbergem o lásce k sokolnictví

Společnost Posázaví o.p.s. vydala na konci loňského roku rozšířenou verzi knihy Zdeňka Sternberga Sokolnictví. Populární publikace, která byla první knihou v naší literatuře věnovanou jednomu z nejstarších způsobů lovu, vyšla poprvé před více než 50 lety. Rozšířená reedice Zdeňka Sternberga potěšila, i když se z ní radoval jen krátce – letos v lednu zemřel. Dovolujeme si proto přetisknout úvodní rozhovor z nové publikace, v němž Zdeňěk Sternberg prozradil, jak se k sokolnictví dostal, co pro něj znamenalo, jaké dravce měl, kdo mu pomáhal... a ještě mnohem víc.

Je příjemné podzimní odpoledne a pod okny starobylého hradu, jenž od věků nese jméno ještě staršího českého rodu Sternbergů, se rozkládá nádherná krajina mého rodného kraje. Hrad Český Sternberk se vypíná na ostrohu nad řekou Sázavou, a tvoří tak neodmyslitelnou dominantu Posázaví.

V útulné místnosti s historickým mobiliářem jsem spolu se štábem připraven na kameru zaznamenat rozhovor, jenž by měl zachytit vzpomínky jednoho ze zakladatelů Klubu sokolníků v tehdejším Československu. Zvuk blížících se kroků a cvaknutí velké kliky na dubových dveřích mi dávají jasně na zřetel, že sjednaná schůzka s hrabětem Zdeňkem Sternbergem právě začíná. Usedáme ke stolu s připravenou kávou a já, značně nervózní, listuji papíry s připravenými otázkami.

Kdo Vás přivedl k sokolnictví?

Začal jsem se sokolnictvím zabývat už velmi brzy, a sice jako kluk, řekněme v polovině 30. let minulého století. S rodiči jsem občas zajížděl do Chotělic u Nového Bydžova ke strýci Bedřichu Mensdorff-Pouillymu. Ten byl výkonným sokolníkem, samozřejmě jsem se k němu přidal a on mě infikoval tím nadšením pro sokolnický lov. Strýc se pak velmi snažil, aby mě v tom zájmu udržel. A taky mi první dravci pocházeli přímo od něj, ty on mě daroval.

Bedřich Mensdorff-Pouilly začal psát novodobou historii sokolnictví...

Strýc Bedřich se se sokolnictvím setkal náhodnou někdy v 20. letech minulého století v Německu, kde to bylo už poměrně rozšířené. Malíř Renz Waller tam vydal sokolnickou knihu, kterou mi strýc později daroval. Bedřich spravoval majetek své manželky v Bavorsku, své dravce ale přemístil na velkostatek své matky v Chotělicích.

Zabýval se někdo v rodině sokolnictvím před ním?

Ne, nikdo, jenom on.

Odkud tedy čerpal zkušenosti? Dostupná literatura přece chyběla.

Jak už jsem se zmínil, čerpal informace hlavně z Německa, ale tam odborné literatury taky nebylo moc. Ten Renz Waller ho seznámil s nějakými dalšími sokolníky a od nich získával zkušenosti. Tady to bylo úplně

neznámé, vůbec nikdo o tom neměl ani tušení, akorát doktor Brdička v Říčanech, ale to nebyl sokolník a články, které publikoval, nesplňovaly výkon praktického sokolnictví. Strýc Bedřich napsal dva docela obsáhlé články do tehdejší Stráže myslivosti, to byl časopis myslivců za první republiky, a tam poprvé popisoval sokolnictví, a to bylo jediné faktické, co měli sokolníci začátečníci k dispozici. Když jsem se pak scházel s Kumberou, který přiváděl další mladé zájemce, bavili jsme se o tom, já jsem jim vykládal o tom i onom a vzešel z toho požadavek, abych něco napsal. Nechtěl jsem ovšem psát obsáhlou monografii, začal jsem jenom stručně nějaká témata. Někteří pak začali hovořit o tom, aby se sokolnictví prohlásilo za legální způsob lovu, jako součást myslivosti. Povedlo se jim založit Klub sokolníků – to se odehrálo v Opočně, tam jsem byl u toho. Přijeli zahraniční hosté taky z Německa, Rakouska a asi dva dny tam lovili s dravci. Začalo se to šířit a já jsem pak byl stále více pobízen ostatními, abych něco napsal. Tak jsem to začal psát, opatřil jsem si nějakou literaturu, hlavně z Německa, taky z Anglie mi jeden můj přítel poslal nějaké věci. Vycházel jsem hlavně z vlastní zkušenosti, protože jsem měl několik jestřábů. Nikdy jsem neměl sokola, protože sokol v době, kdy tohle vzniklo, byl absolutně nedostupný, myslím, že byla známa tři hnízdiště v Čechách. Strýc Bedřich ale sokola měl a předváděl mi s ním to krouživé čekání na kořist a další krásné věci.

Jací dravci k lovu byli tehdy rozšíření?

Strýc měl na nízký lov jestřába, to bylo velice rozšířené, protože to bylo v době, kdy byli všude ještě divocí králíci, kteří teď neexistují. V Chotělicích byl listnatý les, samé duby, a v něm spousty králíků. Strýc měl pověstnou samici Medusu, která docílila za odpoledne 18 králíků, to bylo podívání. Šel s ní do revíru, kde byly 30–40leté duby, pustil Medusu, ta zahřadovala na nějakém dubu, on šel se psem, vyhnal králíka a ona šup dolů a uchvátila králíka, on ho vzal, dal jí malou odměnu... Pak se používali krahujci, to bylo spíš na vrabce někde na dvoře. Nebo se pamatuju, že jsem měl poštolky, tady blízko Čejkovic vyorávali brambory strojem, kterému se říkalo čert, a to litaly brambory a mezitím myši, tak to bylo něco pro poštolku. Byl jsem poblíž a ona vždycky šup a tu myš uchvátila.

Byl strýc ve styku s dalšími evropskými sokolníky?

Stýkal se převážně s těmi německými, tady to bylo novum, úplně neznámé, myslím, že o to ani nebyl zájem. Ten nastal až teprve potom, když vyšly ty jeho články, tak pár se jich na to nacytalo, právě ti mladí páni. Jednomu z nich, než jsem emigroval v roce 1968, jsem dal svoji sokolnickou knihu, pak už jsem se s ním ale nikdy nesešel.

Jak jste choval dravce – na posedech, nebo v komorách?

Měl jsem oboje. Posedy samozřejmě normálně venku a na hradě Český Šternberk byla sokolnická komora – tam, kde je teď vinárna, jsem mívával v zimě dravce.

Jaký byl tehdy vztah ostatních šlechtických rodů a rodin k sokolnictví?

Myslím, že indiferentní. Podívat se, to je zájímalo, ale jinak nevím o nikom z našich známých, že by se nějak angažoval v sokolnictví.

Sokolnictví jste znal od svého strýce a z literatury. Jaké byly Vaše začátky?

Jak se pamatuji, tak to bylo velké zklamání. Strýc mi přivezl krásného jestřába, já jsem s ním začal chodit ven a docela se to dařilo, a pak prostě jednoho dne jsem nějak nedával pozor a on mi v lese zbloudil. Já jsem ho zoufale hledal, ale nenašel. Asi za tři dny hajný Zvara přišel na lesní úřad žádat o zástělné, protože střílil dravce, a ten tehdy

platil za škodnou. A tím zastřeleným dravcem byl můj jestřáb.

Jestřáb byl tedy Vaším prvním, kolik dravců jste ale měl?

Nevím kolik, moc ne, nějaké tři čtyři jestřáby a asi zrovna tolik krahujců a poštolek. Měl jsem velmi záslužnou pomocnici, protože sokolnictví vyžaduje činnost téměř po celý den. Tak mě pomáhala moje mladší sestra Karolína, která se pro to taky trochu nadchla a zastupovala mě, když jsem tu nebyl, takže jsme to zvládali společně.

Podporovali Vaši rodiče tuto zálibu?

Přímo nepodporovali, ale samozřejmě to tolerovali, zajímali se o to, ale ne nějak aktivně.

Jaké byly za komunismu podmínky pro sokolnictví?

V době komunismu byly velmi omezené. Za první republiky ještě byly velice dobré, protože za prvé byla zvěř, byly koroptve – jenom jako příklad tady při koroptvích honech na podzim kolem Šternova a Divišova se střílilo přes tisíc koroptví. Dneska když vidíte z auta někde na podzim koroptve, tak zastavíte a koukáte se, co to je. Prostě nejsou. O králících už jsme hovořili – zmizeli úplně. Bažanti, pro jestřáby velice výhodní, byli dřív v divoké přírodě všude, teď nejsou, chovají se jenom v líhni a pak se vraždí, když sotva dokážou vzlítnout.

Jak vzpomínáte na začátky sokolnického klubu?

Byl jsem ve styku se Svatoplukem Doubravou, ten už umřel, ten se velmi o to zajímal, potom s tím Kumberou, pak byl doktor Vlasák, byl tajemníkem na přírodovědecké fakultě, to byl taky nadšený sokolník. No a pak byli takoví, kteří se tím přímo nezabývali, ale velmi intenzivně to podporovali a účastnili se. Pak se to začalo trošičku infikovat politikou, a to já už jsem pak stejně z toho odešel, nebo osud mě odtamtud odstranil.

Co Vás na sokolnictví bavilo?

Na prvním místě byl vždycky zážitek. Nežlovili jsme pro kořist, ale pro radost z toho leteckého umění dravce. Takže to byly samozřejmě hlavně krásné lety útočné a krouživé nebo podobné věci.

Proč jste se přestal zabývat sokolnictvím?

Příčinou byla emigrace. Zajímavé je, že jsem tu knížku o sokolnictví dopsal ještě předtím, než jsem opustil republiku, měl jsem hotový rukopis, byl jsem ve stálém styku se zemědělským nakladatelstvím.

Paní doktorka, která to se mnou vyřizovala, byla velice slušná, příjemná paní, která se moc snažila, protože vydat tehdy nějakou knížku, a ještě k tomu s mým jménem, bylo trochu nezvyklé. Já jsem rukopis odevzdal v červnu nebo červenci 1968 a v srpnu jsem emigroval. Byl jsem tady odsouzen za nedovolené opuštění republiky a paní doktorka v nakladatelství celou dobu zatajovala, že jsem utekl, a knihu vydala. Přes své známé z československého vyslanectví ve Vídni mě pak informovala, že přijede do Vídně a přiveze mi autorské výtisky. Sešli jsme se před hlavním vchodem do chrámu sv. Štěpána, ve starém středu města. I když hodně riskovala, přivezla mně asi deset knížek. Pak jsem s ní šel na oběd, ona pak zase jela zpátky domů.

Stýkal jste se potom ještě s jinými sokolníky?

Ne, tím to úplně skončilo. O Vánocích jsem jen napsal lístek Kumberovi. Ten mi také přišel pográtulovat, když jsem slavil 90 let. Jinak nemám vůbec žádné kontakty. Ze současného vedení sokolnického klubu za mnou asi dvakrát nebo třikrát přišli, abych se nějak aktivně angažoval, ale to už nejde. Ztratil jsem už se sokolnictvím přímý kontakt.

Jaroslav Pelíšek
a Jaroslava Tůmová

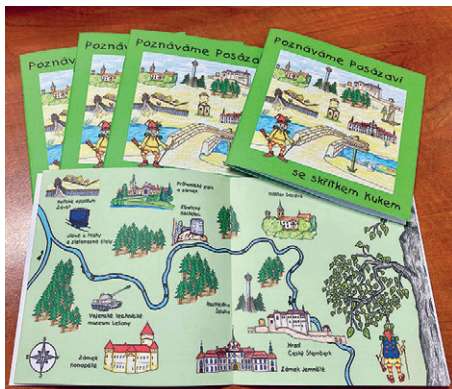
Kniha Zdeňka Sternberga je pro sokolníky jednou z nejdůležitějších publikací. Představuje kus evropské sokolnické historie. Výpravná publikace vyšla v exkluzivním rozšířeném vydání u příležitosti 10. výročí zápisu českého sokolnictví na seznam nehmotného kulturního dědictví UNESCO.

Jádrem publikace je kniha Sokolnictví, v níž Zdeněk Sternberg na základě vlastních zkušeností podrobně popsal zákonitosti lovu zvěře pomocí cvičených dravců. Editor Jaroslav Pelíšek knihu doplnil o kapitoly z novodobých dějin. V rozšířeném vydání knihy je velké množství barevných fotografií a autorských kreseb Petra Indí Straky.

Knihu si lze objednat na:
<http://dmo.posazavi.com/cz/Shop.aspx> nebo info@posazavi.com.
Prolistovat ji je možné na:
<https://tourist.posazavi.com/cz/Publication.aspx?Id=193>.
Informace o prodeji jsou na:
info@posazavi.com.

Projděte Posázaví se skřítkem Kukem!

Deset tipů na výlety, ale také křížovky, hádanky a kvízy nabízí nový dětský turistický průvodce nazvaný *Poznáme Posázaví se skřítkem Kukem*. Útlou barevnou knížičku, která provede nejmenší návštěvníky regionem mezi řekami Sázavou a Vltavou, vydala nákladem 5000 kusů Posázaví o.p.s. K dostání je zdarma v kanceláři společnosti na Masarykově náměstí v Benešově a nabízet ji po svém znovuvytvoření budou i regionální informační centra. Počítá se také s její distribucí do školek a škol, mateřských center, knihoven, spolků...

„Výlety z dětského průvodce lze absolvovat celoročně. I když jsou některé turistické objekty v současnosti zavřené, nabízí se možnost prohlédnout si je zvenku nebo prozkoumat jejich okolí,“ uvedla ředitelka Posázaví o.p.s. Bohunka Zemanová. Uvedené cíle mohou navíc zájemci navštívit individuálně, což je zajímavé zejména v době nynějšího omezení volného pohybu kvůli koronavirové pandemii.

Průvodcem brožurkou je skřítek Kuk, kterého děti mohou znát z deseti Posázavských kukátek, barevných časopisů vydaných v uplynulých letech. „O Posázavská kukátka byl vždy velký zájem, jsou už ale rozebraná a dotisk nepřipravujeme. Oblíbenou postavíčku skřítku jsme proto využili jinak, takže některé obrázky v novém průvodci mohou být povědomé,“ dodala Bohunka Zemanová.

V brožurce jsou tipy na návštěvu Keltského oppida Závist, Sázavského kláštera, Zbořeného Kostelce, hradu Český Šternberk, Jílového u Prahy se zlatonosnými štolami, zámku Jemniště a Konopiště, Průhonického parku se zámek, Vojenského technického muzea v Lešanech a rozhledny Špulka. U každého turistického cíle je kromě jeho stručné charakteristiky také pozvánka k návštěvě dalších zajímavostí v okolí, hádanka nebo kvíz a malý úkol.

Dětský průvodce je dalším z řady propagačních materiálů, které loni Posázaví o.p.s. vydala. Patří k nim i dvoudílná série Map výletů po Posázaví. Jsou aktualizovanou a doplněnou verzí populární série skládacích kapesních map, která poprvé vyšla před čtyřmi lety. Obsahuje 29 návodů, jak zajímavě prožít volný čas v regionu mezi řekami Vltavou a Sázavou.

„Snažíme se vydávat materiály pro všechny věkové kategorie,“ dodala Bohunka Zemanová. Loni byla Posázaví o.p.s. také u vydání knihy Benešov Sport, která mapuje historii 24 benešovských sportovních klubů. Pro města Bystřice a Sázava připravila propagační brožury, obci Rabyni a městu Neveklov

pomohla s vydáním map o vltavských vyhlídkách. Posázaví o.p.s. je také vydavatelem reedice knihy Zdeňka Sternberga Sokolnictví, která vyšla v prosinci.

Skřítek Kuk, který je na fotografii se svým duchovním otcem Petrem Abbém Hrošem, provází děti Posázavím už deset let. Když jsme brožurku s Petrovými obrázky loni připravovali, netušili jsme, že je to spolupráce poslední. Skřítek Kuk osiřel...

jt

Bisportáci v zimě nespali – vodáci, těšte se na novinky!

Bisport

Zrekonstruované sociální zařízení v Kácově, nové kánoe a rafty, ale také nový e-shop, vratné

kelímky, novou mapku sázavských jezů a pří městské tábory připravilo během zimní přestávky pro své klienty na nadcházející sezonu vodácké a outdoorové centrum Bisport. Řeknu Sázavu pomyslně otevře 27. března v Týnci nad Sázavou. „Doufáme, že se epidemická nařízení do jara uvolní a vodáci k nám budou moci jezdit alespoň tak jak loni,“ přeje si jednatelka Bisportu Kácov s.r.o. Anička Zimová.

„Rozšiřujeme koupelny v kácovském hostelu, při této příležitosti jsme opravili i záchody v chodbách. Máme v plánu ještě vybudovat nové záchody a sprchy pro vodácké tábořiště – vzniknou v přízemí hlavní budovy a vstup do nich bude přímo od řeky,“ uvedla Anička Zimová. Velkou obměnou prošel také „lodní park“ – majitelé část starších lodí prodali a obměnili je za nové. Před spuštěním je i e-shop, kde zájemci najdou vše od poukazů na výlety přes drobné vodácké vybavení a bazar po lodáčky, klobouky, trička, hrníčky...

Další novinkou, kterou Bisport pro letošní sezonu připravuje, jsou nové letáky s mapkou sázavských jezů od Stvořidel po Pikovice a doporučeními, jak se bezpečně chovat na

vodě. „Už jsme lodí i autem objeli většinu jezů na Sázavě, kontrolujeme jejich sjízdnost, což potom přeneseme do mapy. Na druhé straně letáku budou pak doporučení pro vodáky, takové ‚desatero‘ bezpečného a zodpovědného chování na vodě,“ dodala Anička Zimová.

Radost má i z chystaných vratných plastových kelímků, které chtějí návštěvníkům řeky nabídnout. Zájemci si je pak budou moci za poplatek vypůjčit, nebo si je koupit jako zajímavý suvenýr připomínající jejich vodní dobrodružství.

Bisport loni prošel organizační změnou. Jeho zakladatel Jaromír Bielek předal štafetu svým kolegům Lence Říhové a Aničce a Daliborovi Zimovým. Mateřskou společností zůstal Bisport s.r.o., který kromě názvu převzal know-how, přijímá veškeré objednávky, řídí marketing a rezervační systém. Realizaci objednávek, kromě půjčovny lodí a koloběžek také provoz hostelu, tábořiště a občerstvení, zajišťují provozní firmy Bisport Týnec s.r.o. a Bisport Kácov s.r.o.

jt

MAP v době koronavirové – jedeme online

Ze školních tříd před monitory počítačů „nedohnala“ v době koronavirové učitelé jen povinná distanční výuka, ale také potřeba sdílet zkušenosti s dalšími pedagogy. Přesvědčil se o tom tým Místního akčního plánu vzdělávání 2 (MAP), který pro školy ze správního území obce s rozšířenou působností Benešov realizuje Posázaví o.p.s. Online se tak od loňského října uskutečnila nejen setkání ředitelů škol, ale také členů pracovních skupin MAP.

Distanční výuka byla například hlavním tématem listopadového online setkání ředitelů a ředitelky základních škol, kterého se zúčastnilo 15 z 20 zástupců školských zařízení. Všichni vyjádřili velký respekt k práci členů pedagogických sborů svých škol, kteří v době koronavirové pandemie učí děti „na dálku“. „Účastníci setkání se shodli na tom, že většina učitelů – bez rozdílu věku – online výuku zvládá, a nejen to, snaží se sami zdokonalovat. Vymýšlejí a do výuky zapojují nové prvky, aby vzdělávání na dálku děti bavilo a aby jim dalo co nejvíce,“ řekla koordinátorka MAP Jana Čechová.

Například Základní školu Divišov omezení provozu školských zařízení v souvislosti s říjnovým vyhlášením nouzového stavu v České republice nezaskočilo. „Vůbec jsme neuvažovali o tom, že by se nevyučovalo.

Naši učitelé mohli díky dobrému technickému vybavení zahájit videokonference se žáky prakticky ze dne na den,“ uvedl ředitel Petr Lunga. Dobře to podle něj zvládli i 1. stupeň školy, kde děti ještě nejsou tolik zblběhlé ve využívání moderních technologií, hodně ale pomohli rodiče. Pro ilustraci – během podzimní pandemie uskutečnili jen od poloviny října do listopadu na ZŠ Divišov učitelé se žáky nebo žáci mezi sebou navzájem na 1 600 videokonferencí.

Podle Jany Čechové učitelé ani ředitelé škol přes nepříznivou situaci neztratili zájem o sdílení zkušeností, informací a podnětů. Patří k nim i podmínky vzdělávání na dálku, o kterém se hovořilo na online setkání ředitelů a ředitelky základních škol. Elektronický průzkum, realizovaný v rámci MAP, například ukázal, že zhruba 2/3 základních škol registrují žáky, kteří doma nemají dostatečné technické vybavení pro distanční výuku – jedná se ale jen o jednotlivce, ne vyšší počty. Školy měly také problémy se zajištěním vybavení, které by žákům mohly půjčit – nejprve dlouho čekaly na slíbené dotace, pak prodejci neměli zboží na skladě. Větším problémem než samotné vybavení je však mnohdy nekvalitní připojení k internetu. Komplikovaná je také situace v rodinách s více dětmi, kde se musí na počítači a na wifi vystřídat, často i s rodiči, kteří pracují z domova.

Přes uvedené problémy je podle Jany Čechové potěšitelné, že také sami pedagogové mají zájem se i v této kritické době vzdělávat, třeba prostřednictvím webinářů, tedy online seminářů. Například listopadového webináře na téma Psychohygieny pro pedagogy v době distanční výuky se zúčastnilo 12 lidí. Pokračovalo i online setkávání pracovních skupin MAP, a to Čtenářské gramotnosti, Matematické gramotnosti, Rovných příležitostí a Financování.

Velký zájem byl i o březnové online akce – konkrétně o cyklus přednášek na téma kyberšikana a rizikové chování na internetu a dále o besedu pro rodiče předškoláků na téma školní zralost. Za pozornost určitě také stojí, že koronaviru navzdory je v plném proudu druhý ročník projektu Benešovsko žije příběhy, do kterého se zapojilo 13 škol našeho regionu, z nichž se sešlo 79 žákovských literárních prací. Začátkem února se také rozběhl Klub tvůrčího psaní s lektorem Janem Vavřínem pro žáky 5.–9. tříd základních škol. Vzhledem k situaci zatím probíhá také online, ale jakmile to bude možné, začnou se mladí autoři scházet naživo.

Další informace o MAP jsou na <http://leader.posazavi.com/cz/Area.aspx?AreaId=124> a facebooku MAPujeme vzdělávání Posázaví.

jt

Hvězdička plánuje, jak dětem zpestří Velikonoce

Na velikonoční svátky připravuje Mateřské centrum Hvězdička v Benešově akci nazvanou Velikonoční cesta se zájčkem Ušáčkem. Od pondělí 29. března do pondělí 5. dubna (včetně), denně od 8 do 18 hodin, si ji děti

budou moci projít na benešovských Koupadlech na Sladovce. Po trase čeká na holčičky a kluky celkem 10 stanovišť, na kterých budou plnit úkoly s velikonoční a jarní tematikou. Průvodcem při putování bude zájček Ušáček. Jeho obrázek k vymalování a další drobné odměny si děti, které cestu úspěšně absolvují, vyzvednou v cíli jako velikonoční koledu.

Už na konci minulého roku Mateřské centrum Hvězdička organizovalo dvě podobné akce. Konkrétně šlo o listopadovou stezku s čarodějnici Matyldou na Konopišti, na kterou pak v prosinci navázala mikulášská cesta s čertíkem Bertíkem na Koupadlech. „Víme už, do čeho jdeme, a že při akci dokážeme zabezpečit potřebná hygienická opatření. Pokud by se epidemiologická situace zhoršovala, je možné, že cesta nakonec neproběhne. Věříme však, že se tak nestane, protože bychom moc rádi s příchodem jara

a Velikonoc pro děti v Benešově uspořádali hezkou venkovní akci, když už se nemůžeme setkávat naživo u nás v herničce nebo tělocvičně,“ říká koordinátorka MC Hvězdička Blanka Škorpová.

Velikonoční cesta se zájčkem Ušáčkem je určená pro individuální zábavu, nejde o hromadnou akci. Hvězdička proto vyzývá dospělé, aby přicházeli s dětmi postupně a jen s rodinnými příslušníky, a nezapomínali na respirátory, rozeštypy a dezinfekci rukou.

A jak se daří Mateřskému centru Hvězdička v dnešním covidovém čase? Doba je neveselá a aktivitám, kroužkům a kurzům pro děti a rodiny nepřeje. „Vedle toho, že nás moc mrzí, že jsme museli přerušit naši činnost a ochuzujeme děti o společné zážitky, řešíme i finanční problémy. Příjmy máme téměř nulové, ale mzdové náklady a náklady na pronájem platíme ve stejné výši, jako před covidem,“ říká předsedkyně MC Hvězdička Jana Čechová a dodává: „Naštěstí se nám daří čerpat prostředky z programu Antivirus plus a po značných peripetiích i z COVID Nájemné. To však zdaleka nestačí na veškeré naše výdaje. Proto jsme moc vděční, že nás ve štýchu nenechávají naši příznivci a přátelé. Dosud Hvězdičku podpořilo 48 soukromých dárců. Někdo dal 50 korun,

jiný stovku, dvě nebo pět. Od několika přišla tisícovka i dvě. Celkem jsme takto obdrželi 38 430 korun. Víme, že jsou to dary od srdce a moc za ně děkujeme.“

Veškeré aktuální informace zveřejňuje MC Hvězdička na svém webu www.hvezdicka.info nebo na svém facebookovém profilu. Aktuálně je zde i nabídka webinářů a letních táborů.

MC Hvězdička

ZŠ a MŠ Archa: My se jen tak nevzdáme

Den předávání pololetního vysvědčení je v Arše obvykle dnem všeobecného napětí a těšení. Než se školní děti budou moci začíst do slovního hodnocení, čeká je totiž podivuhodný dárek... Stalo se milou tradicí, že „patroničci“ ze školky připravují svým školním patronům překvapení v podobě malého divadelního představení.

Totíž... Mít za svého patrona školáka, který se za mnou občas staví ve školce, přijde mi popřát k narozeninám, vodí mě za ruku na celoškolským výletě a postará se, aby Ježíšek věděl, že pod školním stromčkem budu stejně toužit najít dárek jen a jen pro sebe, to už pro malého školáčka něco znamená! Zhodnocení této „citové investice“ je tedy nasnadě... A protože prolínání skupin dětí na všech úrovních vzdělávacího procesu je v naší alternativní školičce programové, paní učitelky se vrhnou do práce. Vždyť od dobrého pedagoga se vlastně takový zázrak, hotový do čtrnácti dnů, tak trochu i očekává!

Každoročně se tak po dva poslední lednové týdny v dopoledním programu školky celá věkově smíšená skupina dětí věnuje přípravám kulís, kostýmů, dramatizaci příběhů, zpracování hudebního a tanečního doprovodu... Děti postupně nacházejí v příběhu své místo, svou roli, svou radost. Celý proces tvorby je napínavý a leckdy až dramatický i pro režiséry a produkční celé akce, učitele a rodiče. V zimních měsících je totiž docházka dětí do školky mírně řečeno proměnlivá a alternace všech rolí by měly být alespoň trojnásobné. Anebo by scénář měl být velmi pružný...

Zkrátka každý rok by se dala napsat jiná, a přece stejná povídka o tom, kterak jsme sršeli fantazií, s nadšením rozkrývali možnosti námětu a pak se do něj zamotávali a po chvílích čiré beznaděje zažili malý zázrak stvoření. Společnou radost z tvoření.

Příběh letošního divadélka měl ale ještě o dimenzi navíc. V opuštěné škole kvůli současné kovidové situaci to nejdříve vypadalo, že po dlouhých letech bude tradice divadélka přerušena. Ale pak jsme si řekli, že se jen tak nevzdáme! Už jsme se přeci mnohé z distanční výuky školáků naučili! Když to zvládnou školní děti... A začali jsme plánovat, jak vše natočíme na některý z našich otlučených mobilních telefonů chvějící se učitelskou rukou, abychom mohli v den vysvědčení rozeslat videozáznam, když zasáhla profesionální vyšší moc. Přišla nezištná nabídka od benešovského profesionála, fotografa pana Marka Jantače, který nám zprostředkoval přímý stream, a díky přítomnosti školáků na Zoom konferenci se jejich milé obličej mohly usmívat z interaktivní tabule přímo na šťastné školáčky. A pak že zázraky neexistují! Děkujeme!

A tak přestože se v letošním divadélku v přímém přenosu zřítíla Babylonská věž, pro nás to byly chvíle plné naděje.

Sice se nám stýská, ale jak už jsme si jednou řekli: „My se jen tak nevzdáme!“

*Kateřina Vernerová,
Církevní ZŠ a MŠ Archa*

Občanská poradna Cesty integrace pomáhá v Benešově už 10 let

V roce 2020 měla Občanská poradna Cesty integrace, o. p. s. kulaté výročí – 10 let od otevření pobočky v Benešově. Za tu dobu pomohla 1 225 klientům – někteří z nich chodili konzultovat svoje problémy i opakovaně. Opravdu malému týmu poradny se podařilo

během „služebního působení“ etablovat se na Benešovsku jako respektovaná a uznávaná sociální služba. Jsme rádi, že naše zkušenosti a znalosti můžeme sdílet v zájmu klientů při práci různých pracovních skupin, případových konferencí a sociálních projektů.

Minulý rok, kdy epidemiologická situace významným způsobem ovlivnila naše profesní, ale i soukromé životy, byl ve fungování naší organizace poněkud nestandardní. Museli jsme se tomu operativně přizpůsobit tak, abychom mohli v naší práci pokračovat i v covidové době a setkávat se s klienty při konzultacích tváří v tvář. Zajistili jsme proto ochranné prostředky (roušky, respirátory, dezinfekce, štíty, rukavice, čističku vzduchu atd.), díky nimž jsme přímou práci s klienty omezili jen minimálně. Na druhou stranu jsme tomu ale museli přizpůsobit i osobní kontakty s klienty – nepodávali jsme si ruce a udržovali doporučenou vzdálenost. S hrdosťou i pokorou můžeme konstatovat, že se nám to společnými silami podařilo, klienty to od návštěvy neodradilo a stále k nám přicházejí.

Během loňské jarní pandemie, letních prázdnin a podzimu se v benešovské poradně nezahálelo. Přestěhovali jsme jednu z našich kanceláří v piaristické koleji do jiné místnosti na strategičtější místo. Přijali a zaučili jsme novou kolegyni. Vytvořili jsme sérii nových propagačních materiálů.

V roce 2020 jsme poskytovali služby sociálně-právního a dluhového poradenství nebo služby pro oběti domácího násilí a trestných činů 170 novým klientům. Občanská poradna svojí profesionalitou, přátelským nastavením a ochotou pomáhat je jednou z dobře fungujících sociálních služeb na Benešovsku, za níž klienti neváhají dojíždět i ze vzdálenějšího okolí, například ze Sázavy, Vlašimi nebo Votic.

Jménem všech poradců Občanské poradny Cesty integrace o. p. s., děkujeme všem za dosavadní skvělou spolupráci, některým z vás i za finanční podporu a důvěru, kterou jste v nás v posledních 10 letech vkládali.

*Za tým odborných poradců
Mgr. Alena Radová*

Raná péče v době covidu

Před rokem jsme si vůbec neuměli představit, co všechno nás čeká, jaká omezení a ohrožení zasáhnou do našich profesních i osobních životů. Zpočátku stres, šok, jak dlouho bude vše trvat? Budeme se umět přizpůsobit novým podmínkám? Jak budou fungovat konzultace na dálku, tým, vzdělávání, supervize, budeme dostatečně flexibilní na změny? Jaké bude celkové naladění? Nakonec jsme jarní období zvládli, i když jsme měli částečně uzavřenou možnost konzultací v terénu, v létě se všichni „nadechli“, že už bude lépe, ale to jsme nevěděli, co nám přinese podzim.

Služba rané péče je bezplatná a je zaměřena na podporu rodiny a podporu vývoje dítěte raného věku s ohroženým vývojem, mentálním, tělesným či kombinovaným postižením. Od 1. července se nám podařilo dle registrace MPSV navýšit kapacitu služby o další tři rodiny. Alespoň v září jsme si užili skvělý Benešovský Běžecký Festival a charitativní běh pro Rozárku, další akce jsme museli do konce roku zrušit.

Raná péče od podzimu dle vládních nařízení fungovala v plné míře a bylo na dojednání, zda spíše na základě online konzultací nebo práce přímo v rodině. Naš tým pracoval po celou dobu (a dále zatím pracuje) na 100 % v terénu, i když stále trochu ve stresu... rouš-

ka, respirátory a všechna hygienická opatření se nám vrývají pod kůži, pravidelně jsme v Centru sociálních služeb v Tloskově testováni a nyní již i očkováni. Máme v provozu i naši kancelář v Benešově, kde poskytujeme konzultace a poradenství pro nové žadatele i stávající uživatele služby.

Všichni jsou více unaveni, od podzimních měsíců nás rodiny více kontaktují, potřebují podporu a sdílení, jsou vyčerpané – pokud mají doma dítě s handicapem a další starší sourozenci se vzdělávají distančně, rodiče už nezvládají a nechápou, proč stále děti nemohou do škol jako v jiných státech. A nejedná se pouze o děti ze ZŠ, i středoškoláci začínají mít velké psychické problémy – že by špička ledovce? Stále více se zaplňují poradny a vyhledává další odbornou pomoc. Ale fungují MŠ, 1., 2. třídy a speciální školy... to vše a mnoho dalšího pomáhá poradce v rodinách řešit.

Co nám doba covidová zatím dala? V jarním období to byl čas a prostor pro výrobu a revidování nových pomůcek, metodik, vyhledávání nových podnětů, online vzdělávání a supervize, více práce s technikou. Ukazuje se, že poradce bude moci pracovat online s rodinou i v budoucnu, třeba v případě náhlého onemocnění některé ze zainteresova-

ných stran nebo v případě neočekávaných událostí. Snížily se naše obavy, že něco nejde! A co víc – někde funguje už i online setkávání mezi rodinami – propojily se, sdílejí své zkušenosti mezi sebou navzájem, bez vedení poradců rané péče. Online spojení tak umožňuje zachovat kontinuitu ve fungování služby rané péče.

Velkou podporou pro naše malé pracoviště je sdílení s kolegyněmi z Asociace rané péče České republiky, jejímž jsme členem, míra důvěry v tým, ve své nadřazené, podpora rodiny. Ano, asi to půjde i jinými způsoby, nicméně si pro letošní rok asi všichni přejeme žít a pracovat „normálně – jako dříve“. Zodpovědnost je na nás všech!

*Radka Jiroušková,
Raná péče, CSS Tloskov*

Dárci jsou pro sociální službu důležitým kořením

Jsme organizace, které velmi záleží na tom, aby měli lidé se zdravotním postižením možnost žít tak, jak je pro většinu společnosti běžné. S naší pomocí žijí lidé s mentálním postižením, autismem nebo duševním onemocněním normální život. Pracují v běžných firmách, kde jsou platnými členy kolektivu. S podporou asistentů zvládají bydlení ve vlastních domácnostech. Pomáháme lidem s postižením být méně závislí na pomoci druhých. Pečující osoby tak často získají prostor samy pro sebe, pro vlastní realizaci (zaměstnání) a nezbytný odpočinek. Přestávají být „nonstop pečovateli“.

Jako poskytovatel sociálních služeb máme k dispozici finanční prostředky na zajištění asistentů, kteří lidi s postižením provázejí a podporují je tak, jak potřebují. Nedělají za ně to, co již zvládnou sami. Dlouhodo-

bě nám však chybí dostatek finančních prostředků na zajištění důstojného a bezpečnějšího materiálního zázemí. Proto jednáme s donory o možnostech podpory našich plánů a potřebných činností. Máme zkušenosti, že mnoho lidí chce podpořit smysluplné projekty. Na Benešovsku fungujeme od roku 2003 a za tu dobu jsme pomohli více než 750 lidem se zdravotním postižením. Nyní se k nám přidávají obce, místní firmy i jednotlivci, kterým záleží na rozvoji regionu.

V letošním roce stále všichni čelíme pandemii. Vypořádáváme se s omezeními v rámci nouzového stavu. Nemůžeme si zajít na jídlo do restaurace. Jídlo je základní existenciální potřeba a zároveň nám přináší radost do života. Umět si sám uvařit je nutnost. Naše kurzy vaření pomohly již 32 lidem. Návlek vaření není spojen s aktuální trvající pandemickou situací. Lidé s mentálním postižením jsou ve svém životě často v pasivní roli

opečovávaných. Jídlo se před nimi objevuje jako v pohádce „Ubrousku prostří se!“ Tím se jejich pasivita prohlubuje. Mít mentální postižení však apriori neznamená, že by si člověk nebyl schopen nebo nechtěl sám uvařit. Každý člověk si chce čas od času uvařit podle svého výběru nebo pohostit své blízké a slyšet slova chvály. A lidé s mentálním postižením to nemají jinak. Jen k tomu potřebují tu správnou podporu.

Tréninková kuchyňka v Rytmu, stejně jako vybavení a obrázková kuchařka jsou zastaralé. Naši klienti potřebují víc než jen držet vařečku. Potřebují kvalitní a důstojné zázemí, ve kterém se mohou učit samostatnému vaření. Všichni známe teorii malých krůčků. Jedna malá zvládnutá dovednost vede k chuti zvládnout další. Tak se u všech lidí rozvíjí samostatnost, zodpovědnost za svůj život a radost z dílčích úspěchů.

V letošním roce startujeme kampaň za rekonstrukci kuchyně a vydání druhého dílu specializované kuchařky. Přejí organizaci, aby našla dostatek dárců, kteří pomohou zrealizovat potřebnou rekonstrukci.

Rytmus Střední Čechy, o.p.s.

Lešany vzpomínají na básníka Františka Hrubína

„Ještě včera, deset dní po velké pouti, stál kolotoč na netvořském náměstí, Terina vybírala peníze, lesklé řetízky spoutávaly závrat, jež se z nich pokaždé na pár minut divoce vysmekla.

A ještě včera stála na náměstí střešnice. U ní nabíjel pušky Viktor.

Všechno to bylo okoukané, než Terina stiskla páčku na aristonu, než Viktor vyndal zpod pultu křídlovku, než hodil na pult dvě plné hrsti broků: „Nabíjejte si sami!“ Pokryl ariston hřebčímí zvuky, nechal si pod kůží hubených tváří běhat kuličky vzduchu a na křídlovce vynesl vysoko Herkulovy lázně, prohnal je povětřím až nad kostel, všelijak je zpřevracel, nakonec srazil do husí travičky a nechal u hvězd zatřepetat se sólo. Přitom ani na chvíli nespustil oči ze mne a z Teriny.

Z těch deseti každý večer jsem běžel pod Běsnou k Netvořicům...”

Tak básník František Hrubín (1910–1971) ve své Romanci pro křídlovku popisuje nejen osudovou lásku, ale i kraj kolem řeky Sázavy, kde trávil prázdniny. Netvořice, Lešany, Běsná, Obory, Chleby, Pěnkavský jez... Nejen těmto místům vzdal hold ve známé lyrické poemě o tragické lásce, ale také třeba v dramatu Zlatá reneta nebo baladě Lešanské jesličky.

V lyrické poemě Romance pro křídlovku vyprávěcí František s odstupem let vzpomíná na svůj prázdninový pobyt v Lešanech a lidi, kteří tehdy prošli jeho životem – na nemocného dědečka, živočišnou Tonku, ale zejména na mladičkou Terinu od kolotočů a žárlivého majitele střešnice Viktora. Dvacetiletý student František, který pečoval o nemocného dědečka a čelil svodům vdané, divoké Tonky, se na pouti setkal s mladinkou Terinou, zamiloval se do ní a chtěl si ji vzít. Jejich plány překazila dědečkova smrt, kvůli níž František zmeškal schůzku s Terinou. Kolotoče odejely a s nimi i Terina. Vrátila se po třech letech na lešanskou pouť, znovu se s Františkem scházeli po nocích a plánovali společnou budoucnost. Až jednou Terina přišla s Viktorovou čepicí na hlavě – František

to neunesl, čepici jí strhl z hlavy a uhořel jí s ní do tváře. Nechápat Terina utekla a už nikdy nepřišla. A za další rok se František od Viktora dozvěděl, že tu zimu Terina zemřela na záškrť. Oba sokové v lásce se pak znovu setkají po dlouhých letech v hospodě a dávný prožitek je najednou sblíží. Společně se vydají na lešanskou návěs a popustí uzdu vzpomínek... Celým příběhem se prolíná melodie valčíku Herkulovy lázně, kterou Viktor hraje na svou „flíglhornu“ (křídlovku).

Příběh osudové lásky Františka a Teriny převzal v roce 1966 na filmové plátno režisér Otakar Vávra. Hlavní role svěřil Jaromíru Hanzlíkovi a Zuzaně Cíganové. Velkoplošné záběry z legendárního filmu nechybějí v expozici nové Pamětní síně Františka Hrubína na obecním úřadě v Lešanech, v pravém křídle budovy bývalého záměckého velkostatku. Otevře se hned, jak to epidemiologická situace dovolí.

Do pamětní síně se vstupuje poutačem ve tvaru velkého leporela s textem Hrubínova rukopisu Lešanských jesliček. Hlavní sál pak lemují prostorové moduly – „krystaly“ s průřezem díla Františka Hrubína. Na levé straně jsou úryvky z jeho děl pro děti doplněné ilustracemi Josefa Čapky, Josefa Lady, Adolfa Zábranského, Zdeňka Milera, Matěje Formana, Lucie Lomové nebo Kamila Lho-

táka. Pravá strana chronologicky provází Hrubínovou tvorbou pro dospělé. Průčelí síně připomíná básníkovo dětství v Lešanech. Výrazným prvkem této části expozice je dřevěný stůl s fotografiemi a dokumenty z rodinného archivu a vzpomínkovou knížkou U stolu. Cesta expozicí se „obtáčí“ kolem půlkruhu na podlaze vytvořeného z písku, oblázků a balvanů, což spolu s velkoplošnou fotografií na zdi evokuje romantický kaňon řeky Sázavy. Kolem tohoto „poloostrova“ se pak vejde do vedlejší místnosti, kde je možno sledovat audiovizuální kompilaci o Františku Hrubínovi, ukázky z filmů nebo poslechy přednesů. Tato část expozice připomíná také Hrubínovo dílo převedené na filmové plátno a divadelní prkna. Jsou tu velkoplošné nástěnné fotografie, historické snímky z filmů a inscenací, otočné válce s plakáty a kolážemi z divadelních programů a upoutávek: Oldřich a Božena, Křišťálová noc, Kráska a zvíře, Pyšná princezna, Panna a netvor, Srpnová neděle...

„Františka Hrubína připomínala pamětní síň na obecním úřadě i v minulosti, vznikla ale před desítkami let a byla už poplatná době svého vzniku. V roce 2017 proto zastupitelstvo obce rozhodlo ji zrekonstruovat a nechalo zpracovat projekt. Práce začaly loni, kdy původní expozice byla demontována. Některé exponáty se v současnosti rekonstruuji a budou vystaveny v chodbě před novou pamětní síní,“ řekl starosta František Ludvík.

Nová pamětní síň vznikla podle projektu architekta Jana Špačka. Náklady včetně stavebních úprav přesáhly milion korun. Z nich 442 000 korun pokryje dotace ministerstva kultury, kterou loni obec získala díky Posázaví o.p.s. „Začátek byl obtížný, protože se nacházíme ve staré historické budově. Mysleli jsme si, že rekonstrukce bude jednodušší i kvůli tomu, že jsme měli schválený její rozpočet. Během dvou let od zahájení příprav se ale ceny změnilly, takže nás to stálo o trochu víc, než jsme původně zamýšleli,“ dodal starosta. Výsledek ale podle něj předčil očekávání, starosta proto věří, že si nová pamětní síň brzy najde své příznivce, hlavně z okruhu rodin s dětmi a základem škol. Obec se navíc dohodla s architektem, že se bude expozice každoročně obměňovat.

jít

Cesty, cestičky, stezky a pěšiny v naší krajině

„Kdepak já se podívám k soběhrdskému zahradám,“ píše Karel Nový ve své třídlí knize Železný kruh, jejíž děj je zasazen do okolí Benešova a zejména do prostředí křešinských samot v našem nejbližším okolí. Známy regionální autor použil sice refrén staré české lidové písně, kam se dá dosadit název prakticky jakékoliv vesnice nebo města. Ale co je psáno, to je dáno. Tím spíše, když se jedná o knihu, která by neměla chy-

bět v žádné knihovničce v regionu. Nám Soběhrdákům tím autor tak trochu přiřkl práva k tomuto sloganu.

Ovšem to se snadno řekne podívat se k „soběhrdskému zahradám“. Kdo se chce někam podívat, musí si tam najít cestu. A k soběhrdským zahradám byste ji hledali docela těžko. Většina z nich totiž končí přesně v místě, kde se do krajiny zakusují radlice

zemědělských strojů. Přechodové sady a remízky, které oddělovaly obec od volné krajiny, postupně vymizely, a těsně za ploty nám začíná plocha zemědělské velkovýroby.

V minulosti byla naše krajina protkána hustou sítí cest všech možných úrovní. Od širších, po kterých putovaly vozy a celé karavany, až po pěšinky, po nichž se lesem taktak dalo projít bez poškrábání nohou

>>>

a které možná častěji než lidé využívala zvěř. Ne nadarmo první osady a vesnice vznikaly vždy při významných trasách, a ne nadarmo ochrana cest byla vždy jednou z hlavních povinností panovníka i majitelů tvrzí a hradů.

Význam široké sítě cest postupně upadal vlivem koncentrace obyvatelstva do velkých sídel. S rozšiřováním automobilové dopravy nám začalo být jedno, že jedeme delší cestou. Hlavně když byla rovná, široká a nejlépe asfaltová. Význam silnic jsme časem povýšili na kult dálnic a cesty mezi malými sídly upadaly v zapomnění. Poslední ránu jim zasadilo socialistické zemědělství v opojení motorovými traktory a širokými radlicemi. Staré cesty byly rozorány a začleněny do mnohahektarových lánů. O tom, že to mělo negativní vliv na přírodu, v tomto příspěvku psát nechci.

Bohužel stejně negativní vliv to mělo i na naše životy. Když se podíváme do mapy okolí našich obcí, už nám ani nepříjde divné, že tam, kde by cesta přes pole trvala 10 minut pěšky, to dnes po asfaltové silnici jedeme stejnou dobu autem. Přestali jsme se na cestách v krajině potkávat, maximálně si v lepším případě zamáváme z auta do auta na pozdrav. A když se jednou za rok po sklizeném poli můžeme projít, těžko poznáváme okolní obce z jiného úhlu než z hlavní příjezdové komunikace. Na silnice už se často bojíme kvůli hustému provozu vyjít a jiné cesty jsme si postupně z mapy i lidské paměti vygumovali.

U nás v Soběhrdech jsme se to rozhodli změnit. Za poslední půlrok jsme nejdříve obnovili cestu mezi Soběhrdy a Petroupimí. Cestu, která je zřetelně vidět na mapách z konce 19. století i z padesátých let 20. století. Trasa, kterou z našich občanů v minulosti použilo jen pár nejstarších pamětníků, spojuje od loňského listopadu znovu dvě sousední obce a za pár minut se volnou krajinou dostanete od soběhrdské zahrady k petroupimské, aniž byste potkali jediné auto. Krásnou, napůl opuštěnou přírodou mezi nově zasazenými stromy – a za pár měsíců i po travnaté pěšině. Byla to nádherná práce v přírodě uprostřed covidové pandemie. Vim, že kdo se zapojil, úplně zapomněl na všechny problémy, které zůstaly tam někde v divoké civilizaci. Uprostřed přírody v jejím dokonalém řádu bylo úplně bezpečno. Zvládli jsme to za jednu sobotu (samozřejmě s dobrou přípravou týdny dopředu).

Takže jsme nelenili a hned další sobotu obnovili jinou původní cestu od Soběhrd do kozmických lesů. Do lesa už tedy nechodíme po nebezpečné silnici, ale po krásné cestě mezi stromy. Myslel jsem si, že tím budeme mít pro tuto chvíli splněno. Ale parta nadšených pracantů od nejmenších až po dospělé mě přesvědčila, že to nestačí, a do třetice jsme obnovili cestu pro pěší mezi Soběhrdy a Žiňany. Kolem Soběhrd tedy síť cest, cestíček, stezek a pěšin opět houstne a jsem si jist, že to není zdaleka poslední podobná iniciativa.

Nikdy jsem jako starosta obce nedostal tolik pozitivních reakcí jak na samotnou práci, tak následně od lidí, kteří si nové cesty prošli. Dokonce i od lidí, kteří nebydlí ani v jedné z obcí na koncích cest. Ukazuje se, že cesty lidí opravdu spojují, zatímco silnice je rozdělují. A že na konci každé cesty je jen začátek další cesty, která vede zase někam jinam. Už dnes se dá projít skoro 30 km dlouhá trasa, při které se silnice jen párkrát kolmo přejde.

Děkuji tímto všem, kteří se do obnovy cest zapojili. Nejen našim občanům ze Soběhrd a ostatních částí obce, ale i všem z Petroupimí a dokonce i z mnoha jiných míst, kteří jen prostě chtěli někde přiložit ruku k dílu. Kdyby byla vyhlášena soutěž o Občana roku, měl bych pár desítek favoritů. Těším se na další společné projekty.

Pavel Bartík, obec Soběhrdy

CHOPOS: Sázka na spolupráci se obcím vyplácí

Rok 2020 byl v mnoha směrech výjimečný. Omezení, zákazy, nařízení, mimořádná opatření, nouzový stav... A úlevu nepřinesl ani nový letopočet s jedničkou na konci. Za vším hledej... (ne ženu, jak se traduje), ale koronavirovou pandemii. Život naruby převrátila mnohým z nás. Jedincům, celým rodinám, firmám, spolkům, společenstvím... Jak se jedna z největších hrozeb dneška promítla do chodu Dobrovolného svazku obcí CHOPOS? O tom jsme si povídali s jeho manažery Miroslavem Kratochvílem, Janou Kovářovou a Pavlem Gobym. „Přežili jsme, kancelář jsme nezavřeli, jedeme dál,” říkají.

Projekty, projekty a zase projekty

Desítky realizovaných projektů přispívajících ke zlepšení života v regionu – tak by se dala stručně shrnout historie svazku obcí CHOPOS. Vznikl v roce 1999 v okolí Benešova, v jihovýchodní části Středočeského kraje, a sdružuje 21 obcí. „Vždycky jsme obcím poskytovali služby prakticky na klíč, tedy pomalu od první vize, přes vytváření dokumentů až po jejich realizaci. Konzultujeme s nimi záměry, pomáháme shánět peníze,

kontrolujeme konečné vyúčtování i udržitelnost...,” shrnul Miroslav Kratochvíl.

V současnosti nejdelším projektem z pohledu doby realizace je výstavba skupinového vodovodu, k němuž se připojilo sedm obcí. Jeho realizace se nachází ve druhé polovině, položeno už bylo všech zhruba 42 kilometrů potrubí. Teď je třeba zprovoznit všechny armaturní šachty se systémem řízení a dokončit systém čerpání vody ze Želivky, konkrétně z úpadnice v Křešicích. Téměř hotov už je i vodojem. Zahájení provozu vodovodu pak bude záviset na odstávce přivaděče ze Želivky, které je plánováno na květen. „Když v červnu doděláme systém čerpání, pak budou následovat tlakové zkoušky a opravy silnic, včetně vedlejších komunikací... Teoreticky je možné, že koncem léta bude hotovo,” dodal Miroslav Kratochvíl.

Nový vodovodní systém až pro 3 160 obyvatel bude CHOPOS sám i provozovat, což mu umožní pohlídat si cenu vody a nákladů. Zájem o připojení je podle Miroslava Kratochvíla velký. Bude ale záležet na tom, zda budou odběratelé vodu z řady také čerpat, nebo ho budou mít jen jako záložní zdroj pro období sucha a dál budou využívat své

studny. „Je pro nás velmi důležité, aby se odebíralo co nejvíc vody, protože v opačném případě by provoz musely obce dofinancovávat,” uvedl Miroslav Kratochvíl. V současné době už je podle něj navíc jisté, že by se na nový vodovod chtěly napojit další obce.

Projektová manažerka CHOPOSu Jana Kovářová uvedla, že teď nejvíc řeší dotace z Programu rozvoje venkova (PRV), jejichž rozdělování koordinuje MAS Posázaví. „Ve čtvrté výzvě bylo podpořeno osm našich projektů, většinou zaměřených na úpravy a vybavení školek, škol a spolkových místností. Většina z nich by se měla realizovat letos,” řekla. Celkové náklady podpořených projektů dosáhly téměř 9,3 milionu korun, z toho dotace činí 4,5 milionu korun. Mezi podpořenými projekty je například přístavba a rozšíření jídelny základní školy v Divišově, herní prvky pro mateřskou školu v Postupicích a rekonstrukce či vybavení spolkových místností a společenských sálů v Chotýšanech, Litichovicích, Vranově, Postupicích, Všechlapech a Struhařově.

Před dokončením je stavba lesního „kina” u rozhledny Špulka, která byla podpořena už v jedné z předchozích výzev PRV. Hotova by

>>>

měla být do letošních prázdnin. „Budeme připravování na novou turistickou sezónu. Vidíme, že lidé chtějí být v přírodě víc a víc, kvůli pandemii začíná Špulka neuvěřitelný nápor, je stále v obležení. Připravujeme se na to, že lidé budou i nadále vyhledávat místa ve venkovním prostředí, budou se chtít někde posadit, případně se schovat před deštěm, a přístřešek v podobě lesního kina k tomu bude ideální,“ řekl Miroslav Kratochvíl.

Žadatelé z CHOPOSu byli úspěšní také v získání dotací z Integrovaného regionálního operačního programu (IROP). S jejich pomocí se podařilo dokončit přístavbu mateřské školy v Teplyšovicích a Divišově nebo vybudovat chodníky v Petroupimi a Struhařově. Ze stejného zdroje se staví chodník také v Divišově a jeho výstavba se připravuje v Ostředku. „IROP nás hodně zaměstnává, protože jeho administrace je složitější než u jiných dotačních titulů,“ poznamenal Miroslav Kratochvíl.

Jana Kovářová dodala, že se obcím sruženým ve svazku loni nepodařilo získat žádoucí dotaci z Ministerstva pro místní rozvoj v rámci podprogramu Podpora obnovy a rozvoje venkova. Na druhou stranu byly úspěšné ve Fondu obnovy venkova vypisovaném Středočeským krajem. „Každá obec měla nárok na 1000 Kč na obyvatele (počet obyvatel k 31. 12. 2016) a byla to docela zajímavá výzva. Snažili jsme se, aby všech 21 členských obcí CHOPOSu o tuto dotaci požádalo a vyčerpalo ji. Většinou se jednalo o rekonstrukce veřejného osvětlení a úpravy veřejných budov a prostranství,“ uvedla Jana Kovářová.

Když obce táhnou za jeden provaz

Společných projektů, které CHOPOS realizuje, je víc. Třetím rokem svým obcím nabízí svoz bioodpadu. „Tato služba je potřebná a čím dál víc žádaná. Jenom jsme trochu nešťastní, že bioodpadu přibývá mnohem víc, než jsme očekávali. Možná je to důsledek koronavirové pandemie, kdy jsou lidé víc doma a hodně času tráví na zahrádkách. Posekali a pořezali, co se dalo, ztratili ale schopnost se o bioodpad na svém pozemku postarat, všechno dávají do kontejnerů, které vyvážíme. Je toho opravdu hodně a pokud by to mělo zůstat v popelnicích, svoz se podle nového zákona o odpadech hodně prodraží. Je proto dobře, že se tato složka vytřídí.

Už ale víme, že v nejbližším území máme málo kompostáren (Struhařov a Xaverov), potřebovali bychom ještě jednu s kapacitou 150 tun, aby naše ekonomika fungovala dobře,“ popsal Miroslav Kratochvíl. Rentabilní podle něj je vyvážet velkoobjemový kontejner do kompostárny vzdálené maximálně 15 kilometrů.

Široké poradenství je dalším příkladem dobré praxe projektu Centra společných služeb, který CHOPOS realizoval s dotační podporou z Operačního programu zaměstnanost MPSV pod záštitou Svazu měst a obcí (SMO) v letech 2016 až 2020. „Nebylo to pro nás nic nového, my jsme tyto služby poskytovali obcím už dříve, ale řada mikroregionů to tehdy teprve rozjížděla. Zapojením do projektu jsme navzájem prohloubili své znalosti, vzdělávali jsme se a tyto informace pak předávali dál obcím,“ popsal Miroslav Kratochvíl. Tato forma spolupráce se podle něj osvědčila, CHOPOS v ní proto pokračuje i bez dotační podpory.

CHOPOS podporuje také myšlenku SMO, který chce v rámci republiky vytvořit síť dobrovolných svazků obcí, na jejíž platformě by se dál sdílely informace a zkušenosti v celé ČR. Několik dobrovolných svazků včetně CHOPOSu se rozhodlo založit menší uskupení ve Středočeském kraji a založilo Asociaci dobrovolných svazků obcí, která navázala užší kontakt s krajem, který dosud se svazky příliš nekomunikoval. Asociace má v současnosti 6 členů, jejich počet by se ale měl rozšířit. „Chceme ukázat, že model spolupráce obcí prostřednictvím dobrovolného svazku je dobrý, vyplatí se, že si obce dokáží navzájem pomoci, třeba prostřednictvím Centra společných služeb. Služby, které obcím poskytujeme, dokážeme centralizovat, a tím je zlevnit. Každý starosta má stejné povinnosti, ať je to malá obec či větší město, ale většinou mu chybějí lidé a peníze. Takže když na celém území například pracuje koordinátor sociální práce, společně se sváží bioodpad, provozuje vodovod nebo poskytuje poradenství, samosprávy to zvládnou lépe,“ konstatoval Miroslav Kratochvíl. Těší ho, že se i přes nynější nelehkou situaci způsobem šíření nemocí koronavirem daří pořádát zasedání svazku (i online), která jsou pro jeho činnost velice důležitá.

Podat pomocnou ruku potřebným

Dluhy, nemoc, problémy v rodině... situací, ve kterých se člověk v životě ocitne (mnohdy ne vlastní vinou), je hodně. K tomu se přidá třeba ještě strach, samota, závislost, umírání... Ne každý si s tím dokáže sám poradit. Tím, kdo umí pomoci, je koordinátor sociální práce. Na území CHOPOSu je jím od června 2019 Pavel Goby. Do současnosti podal pomocnou ruku zhruba 120 klientům. „Je to spousta složitých lidských příběhů, ale dokázali jsme jim poradit, jak dál. Hodně věcí se povedlo vyřešit, jsou ale i příběhy, kde se něco nepovedlo, ale tak to život přináší,“ říká Pavel Goby.

Cení si toho, že se za tak krátkou dobu podařilo projekt nastartovat a klienti ho už sami spontánně oslovují a žádají o pomoc. „Není to nic nuceného, lidé si mezi sebou na základě dobrých zkušeností řeknou, že je tady člověk, který by jim mohl poradit,“ dodal. Rozběhla se podle něj také spolupráce s obcemi – obrazení se na něj starostové, kteří chtějí podat pomocnou ruku „svým“ obyvatelům, kteří se ocitli ve složité životní situaci. A co je neméně důležité – navázaly se dobré vztahy s úřady a sociálními institucemi. „Z toho jsem měl ze začátku největší obavy, jak nás přijmou,“ vzpomněl Pavel Goby. Pochvaluje si spolupráci s Úřadem práce Benešov, Okresní správou sociálního zabezpečení, odbory sociálních věcí Městského úřadu Benešov i poskytovateli sociálních služeb na Benešovsku a Vlašimsku. Ze zpětné vazby je podle něj vidět, že jsou tyto instituce za podobnou spolupráci rády, navíc se jim mnohdy společně podaří vyřešit problém překračující hranice regionu. Doložil to příkladem z nedávné doby, kdy pomohl člověku, který žije na Benešovsku, ale trvalý pobyt má v Kladně.

„Mám spoustu případů, kde je to hodně složité, kde vidím, že se to úplně nedaří, ale převažují ty, kde došlo k pozitivní změně. Z těch zhruba 120 případů je aktivních 35, ostatní už jsou vyřešené. Jsem ale s klienty domluven, že pokud budou v budoucnu potřebovat, mohou se na mě znovu obrátit,“ uvedl Pavel Goby. Mezi nejčastější požadavky, které řeší, bylo nalezení vhodné sociální služby pro daného klienta nebo zajištění kompenzačních pomůcek. „Lidé nevědí, na koho a kam se obrátit, co by pro ně bylo nejlepší,“ podotkl. Kromě přímé pomoci potřebným pomáhá i jejich příbuzným. Řeší s nimi mimo jiné také nevyhovující bydlení nebo finanční problémy.

„Projekt potrvá do 31. 5. 2022, jsme tedy za půlku projektu, ale už máme splněny všechny indikátory. Nečekal jsem, že bude takový zájem,“ přiznal Pavel Goby. Pokud by podle něj poptávka dál narůstala, sám by ji už nezvládl a potřeboval by spolupracovníka, aspoň na částečný úvazek.

Projekt vznikl jako reakce na dlouhodobější požadavek starostů, kteří na řešení podobných, časově velice náročných problémů ne-

mají kapacitu, ani nejsou odborníci. „Když jsme o projektu začali uvažovat, netušili jsme, že bude jedním z pilotních v republice. Teď už je ale zřejmé, že se osvědčil a obce ho budou chtít udržet, bude ale nutné zajistit jeho další financování,“ řekl Miroslav Kratochvíl. CHOPOS na tuto službu získal dotaci a zbytek doplácí ze svého, respektive z příspěvků obcí, které od nich dostává na činnost svazku. Do budoucna se to ale zřejmě bez přímé finanční spoluúčasti samospráv neobejde. „V rámci přípravy nové Strategie MAS Posázaví na období 2021–2027 počítáme s tím, že se tato aktivita bude podporovat, a to možná napřímo, že dotace bude šítá přímo na míru těmto službám. Tím bychom pro ně zajistili financování na následujících sedm let. Ale měli bychom už myslet dál,

tedy na to, že v budoucnu se na tom budou muset podílet i samy obce, takže už teď by měly část spolufinancovat a tato služba by se měla stát pravidelnou součástí jejich výdajů,“ poznamenal Miroslav Kratochvíl. Obává se totiž, že pokud by tato služba byla zadarmo, mohla by při nedostatku finančních zdrojů zkrachovat.

S covidem za zády

Podle Pavla Gobyho ovlivnila v posledním roce koronavirová pandemie i sociální služby. Velkým otázníkem bylo, zda se podaří přes všechna vyhlášená karanténní opatření udržet kontakt s klienty. Ukázalo se však, že se s nimi dá spousta věcí řešit po telefonu a po e-mailu, osobní schůzky se omezily za nejnужnější.

A ještě na jeden problém Pavel Goby upozornil – na ochranu osobních údajů (GDPR). Jako pověřenec pro GDPR průběžně radí obcím, jak mají v souladu se zákonem mimo jiné aktualizovat povinné dokumenty nebo zveřejňovat informace. V poslední době se také hodně rozšiřují kamerové systémy v obcích a je třeba citlivě posoudit rozdíl mezi veřejným zájmem a ochranou osobních údajů obyvatel.

Novým fenoménem posledních měsíců v souvislosti s Covidem-19 je pak distanční výuka ve školách, z nichž řadu zřizují obce. Je třeba zajistit bezpečnost online připojení tak, aby se zabránilo zneužití osobních údajů dětí.

jt

Příměstšťáky v MUD

Muzeum umění a designu letní prázdniny věnuje nejen výstavám, ale i příměstským táborům pro děti. Máme za sebou už čtyři vydařené turnusy. Minulé léto jsme program táborů zaměřili na umění venku a přizpůsobili tomu všechny výtvarné aktivity. Během tří týdnů jsme stihli vytvořit mnoho krásných věcí, každý turnus se lišil především tím, jak kreativní skupinka dětí se nám sešla. A že kreativity bylo na rozdávání!

První den táborů jsme se snažili napodobit obrazy slavných malířů. Detailně jsme zkoumali všechny obrazy, věnovali jsme se výrobě rekvizit, pozadí a především správnému nastavení těla či tváře na výsledné fotografii. Další dny jsme trávili venku, a čerpali tak inspiraci ze všech zajímavých věcí, které jsme kolem sebe viděli. Na místní louce jsme se zaměřili na umělecký směr land art a vytvořili originální umělecká díla z přírodních materiálů. Na Koupadlech, kde jsme strávili

celý den, jsme si vyzkoušeli impresionistickou malbu v plenéru akrylovými barvami. Také se z nás stali streetart umělci. Vyzdobili jsme chodník před MUD pomocí vlastnoručně vyrobených šablon a křídových sprejů. V neposlední řadě jsme si vytvořili zmenšené město a s dětmi z prvního turnusu jsme natočili i krátký artový film z ulic zmenšeného městečka. Poslední den všech táborů jsme pro rodiče uspořádali velkolepou vernisáž, kterou měli v režii samotní malí umělci.

Příměstšťáky v MUD 2021:

Hledá se kolega!

Přihlaste své děti na umělecké profesní dobrodružství. Než dojdeme k páteční slavnostní vernisáži, děti se seznámí s nejrůznějšími profesemi, které v muzeu mohou potkat, a vyzkouší si, co takové profese obnáší. Práce ve skupině, strategie, umění výběru, výroba grafiky, plakátů či pozvánek, mluvení před kamerou, vymyšlení výstavy nebo uvádění návštěvníků do výstavního prostoru. To a mnohem víc bude čekat vaše děti na příměstšťáku v MUD!

1. turnus: 5.–9. 7. 2021

2. turnus: 2.–6. 8. 2021

3. turnus: 16.–19. 8. 2021

Cena: 2 500 Kč

Cena zahrnuje: Výtvarný materiál a materiál na workshopy, příspěvek na odměnu hostům, 5x teplý oběd, 10x (2x denně) bohatá

svačina a pitný režim, vstupy na koupaliště, vtištění materiálů na výstavu.

Pokud přihlásíte na příměstské tábory dvě a více dětí, nabízíme rodinnou slevu ve výši 200 Kč na přihlášku. Pokud by některé rodiny byly v komplikované finanční situaci, můžeme se individuálně domluvit na snížení ceny tábora.

Program je vhodný pro děti od 6 do 13 let. Online přihlášku najdete na webu mudbenesov.cz.

Pro více informací volejte na telefonní číslo 603 914 507 nebo pište na drexlerova@mudbenesov.cz.

Muzeum umění a designu

Nová soukromá základní škola v Benešově

Od září 2021 se v Benešově otevírá základní soukromá škola APERTO. Nová škola je vhodnou možností pro rodiče, kteří chtějí pro své děti individuální přístup a hledají jinou alternativu ke státním základním školám v jejich okolí.

Škola APERTO nabízí vzdělávání v malém kolektivu žáků, vzdělávání, kterým je budou provázet zkušení pedagogové s dlouholetou praxí. Při výuce bude využívat osvědčené a moderní metody, Montessori pomůcky a další prvky přínosné pro efektivní učení. Velký důraz je zde kladen na budování zodpovědnosti za své vlastní učení, na environmentální výuku, učení venku na čerstvém

vzduchu a také na respektující partnerský vztah mezi všemi žáky a učiteli. Pro školní rok 2021/2022 se otevírá jedna smíšená třída pro žáky 1.–3. ročníku.

Pokud vás nová škola APERTO zaujala, navštivte její webové stránky www.aperto-zs.cz, kde se dozvíte více.

Město Pyšely sází na mladé – a vyplácí se to!

Je křižovatkou turistických cest a cyklostezek, najdete v něm zámek, loretánskou kapli, kostel Povýšení sv. Kříže i faru, jeho ulice zdobí bohatá sochařská výzdoba... a přesto o něm ví málokdo. Snad jen s výjimkou příznivců bílého sportu, kteří si oblíbili zdejší Loreta Golf Club, patřící k nejlepším v republice. Stejně jako on leží na pomezí okresů Benešov a Praha-východ, tak trochu mimo pozornost turistů. Možná, nebo snad právě proto patří k „dobrým adresám“. Jak jinak si vysvětlit, že se počet jeho obyvatel v posledních 20 letech zdvojnásobil. Prosím seznamte se: město Pyšely.

Pyšely, to je ještě Nová Ves, Zaječice, Kovářovice a Borová Lhota. Na přelomu milénia zde žilo 1137 obyvatel, v současnosti je jich kolem 2100. „Dalších až 700 lidí tu ale není přihlášeno k trvalému pobytu, což je velký problém,“ říká starostka Štěpánka Bednářová. Nárůst obyvatel je důsledkem velké bytové výstavby, v posledních letech byly ve městě a jeho místních částech dokončeny desítky rodinných domů. To na druhou stranu vyžaduje velké investice do infrastruktury a občanské vybavenosti.

Voda a... zase voda

„Máme dva velké projekty v oblasti infrastruktury, a to intenzifikaci čistírny odpadních vod a přípojku vody ze Želivky,“ uvedl místostarosta Jan Kostrhoun. Pyšely využily nabídku sousedních obcí Čerčany a Nespěky, založily s nimi sdružení (dobrovolný svazek obcí) a společně plánují vybudovat přivaděč vody ze Želivky. Podařilo by se jim tak zajistit zásobování vodou i do budoucna. Město je v současnosti soběstačné, protože vodu čerpá z vlastních studní. Problém ale nastává na jaře, kdy obyvatelé začínou plnit bazény u svých domů – zdroje vody tím nárazově prakticky vyčerpají. „Nabídli jsme

lidem cisternový rozvoz vody do bazénů za rozumnou cenu, abychom jim pomohli a vodovodnímu řádu aspoň trochu odlehčili,“ dodal místostarosta.

Největším problémem v současnosti je ale podle něj nevyhovující kapacita čistírny odpadních vod. „Máme zhruba 25 km kanalizačního řádu. Infrastruktura ale nebyla dimenzovaná na tak velký nárůst výstavby, na to, že se v poměrně krátkém období znásobí počet obyvatel,“ upozornil Jan Kostrhoun. Starostka upřesnila, že kanalizace a čistička je z konce 90. let minulého století, přitom obyvatel je v současnosti dvakrát víc. „Pokud se tehdy počítalo s rezervou, byla malá, protože výstavba byla rychlejší, než se plánovalo,“ dodala. Město už má zpracován nový projekt na intenzifikaci čistírny odpadních vod, už bylo vydáno stavební povolení, probíhá výběr dodavatele a čeká se na kladné vyřízení žádosti o dotaci z Ministerstva zemědělství. „Pokud se to podaří

zrealizovat, padne nám velký kámen ze srdce, protože je to strategicky významná stavba,“ konstatovala starostka. Administrativní příprava je podle ní velice náročná – město projekt intenzivně řeší už dva roky. Snaží se alespoň opravovat jednotlivé větve kanalizace, například v Zaječicích. V jiných místních částech, například v Borové Lhotě, se odkanalizování bude řešit individuálně, město si nechalo zpracovat na toto téma studii, která ukázala, jaké řešení je výhodné z hlediska realizace i provozu.

Místostarosta poukázal ještě na jeden problém – příjem města z rozpočtového určení daní, který závisí na počtu obyvatel přihlášených v dané obci nebo městě k trvalému pobytu. „Do satelitů kolem měst, což je i náš případ, jezdí lidi bydlet, ale přihlášení jsou v Praze. Od nás berou veškeré služby, ale peníze z jejich daní jdou do Prahy,“ upozornil místostarosta. Obrovským handicapem je pak podle něj například likvidace odpadu.

„Máme tady hodně chatařů a mnozí z nich teď v době koronaviru „utekli“ na venkov, což se projevilo velkým nárůstem odpadu, tedy i nákladů na jeho likvidaci,“ poznamenal.

Škola základ života

Výstavba rodinných domů s sebou zákonitě nese i „omlazení“ obce – do Pyšel přibývají rodiny s malými dětmi – a tudíž stoupají i nároky na kapacitu mateřské a základní školy. „Aktuálně budujeme druhou školku. Měli jsme původní projekt z roku 2016, získali jsme na něj tehdy i dotaci, ale nenašli jsme zhotovitele. Nyní jsme tento projekt oživil, upravili, loni proběhlo výběrové řízení a už se staví,“ uvedla Štěpánka Bednářová. Školka vznikne přestavbou bývalého obchodního centra Jednoty a bude ji moci navštěvovat až 80 dětí, včetně nejmenších. Spolu s nynější školkou pro 71 dětí pak bude kapacita pyšelských předškolních zařízení už dostačující.

„Máme krásnou základní školu, kde jsme v roce 2017 k původnímu objektu přidali novou budovu, šatny a skleník. Díky nástavbě může mít v každém ročníku po dvou třídách. Nynější kapacita 450 dětí stačí, snažíme se držet malý počet žáků ve třídách, zejména na prvním stupni, kde je ve třídě v průměru 22–23 dětí,“ řekla starostka. Na stavbu a rekonstrukci město získalo dotaci z několika zdrojů. S pomocí další dotace z Integrovaného regionálního operačního programu (IROP), který administruje MAS Posázaví, se v roce 2019 podařilo vybavit jazykovou a počítačovou učebnu, školní dílny i fyzikální a chemickou laboratoř. Do budoucna bude třeba zvětšit ještě školní jídelnu, která by v případě naplnění kapacity školy přestala stačit.

Loni se městu podařilo vyřešit i zázemí pro dětského doktora a praktickou lékařku. Od místního podnikatele si pronajalo prostory v přízemí nového domu na náměstí, který postavil na místě starého objektu – zachoval

přitom původní charakter stavby i její historickou fasádu. Bezbariérové ordinace jsou v přízemí budovy, v horním patře jsou byty.

Chvála aktivním spoluobčanům

Příliv nových obyvatel má i další pozitiva – oživilo společenský život ve městě a aktivně se zapojují také do jeho rozvoje. Jeden z místních přišel například s myšlenkou vybudovat hřiště pro malé děti. Připravil to od projektu až po realizaci, sehnal firmy... Část peněz město získalo z programu ČEZ Oranžové hřiště, nadšení obyvatelé vybrali mezi sebou 250 000 korun. „Hrací plocha pro nejmenší tady chyběla. Historicky bylo jedno hřiště v parku, ale už nevyhovovalo, bylo často cílem vandalů, navíc přístup k němu z náměstí byl omezen. Nové hřiště vzniklo na strategickém místě, cestou k mateřské škole na městském pozemku. Byla to zarostlá rokle, obyvatelé udělali brigádu, postavili plot...,“ vzpomněl Jan Kostrhoun. Přístupu obyvatel si velice cení. „Tím, že si to vymysleli a zrealizovali sami, k tomu mají úplně jiný vztah a jinak se k tomu i chovají,“ poznamenal.

Starostka přidala další příklad z místní části Kovářovice, kde z iniciativy místních byla opravena kaplička a rybníček. „Zaplatili jsme materiál a obyvatelé sami kompletně opravili kapličku a nechali ji znovu vysvětit. Vyčistili jsme také rybníček na návsi a díky tomu jsme zjistili, že nám z něj teče spodní voda

v okolí Zaječic a v golfovém areálu. Jeden ze sportovců zase vyznačil v polích kolem města běžecké okruhy, které i s mapou zveřejnil na facebooku. Obě aktivity už vyzkoušely desítky lidí. Podobné počiny jsou cenné zejména v současných podmínkách, kdy je kvůli koronavirové pandemii volný pohyb lidí omezen.

Skok pro pomoc

A ještě jednu loňskou událost starostka zmínila – charitativní akci Skok pro pomoc. Její výtěžek byl určen pro mladého Lukáše, který je po nehodě na motokrosovém závodě upoután na vozík a potřebuje peníze na nákup kompenzačních a rehabilitačních pomůcek a na zaplacení rehabilitačních pobytů. „Dala se dohromady úžasná parta lidí, která pro něj tuto akci zorganizovala a obec se k nim připojila. Zapojili se hasiči, sportovci..., přišlo asi 1 500 lidí,“ vzpomněla starostka. Hlavním tahákem programu bylo vystoupení legendy českého freestyle motocrossu Petra Piláta a jeho FMX Academy. Ale skákalo se nejen na motocyklech – svou dovednost, tentokrát gymnastickou, ukázaly i děti ze sportovního klubu GymPyš.

Návrat do minulosti

První písemná zmínka o obci pochází z roku 1295, kdy je jako její tehdejší majitel zmiňován Předbor z Pyšel. Historie města ale pravděpodobně sahá až do 11. století, což dokládají četné archeologické nálezy i románský

do kanalizace,“ dodala Štěpánka Bednářová. A objevují se podle ní další nápady – aktuálně třeba na opravu kapličky v Zaječicích, která se bude realizovat letos. Stejně jako projekt revitalizace návsi v Borové Lhotě, na nějž další akční obyvatel získal peníze z participativního rozpočtu Středočeského kraje.

Zástupci radnice popsali i další iniciativy místních – třeba úpravu běžecké stopy

původ kostela Povýšení sv. Kříže. Pyšely byly povýšeny na město poprvé v roce 1703 císařem Leopoldem I. na základě žádosti Františka Antonína Halleweina, který do pyšelského znaku také daroval část svého erbu, a to orlí křídlo. O status města Pyšely přišly kolem roku 1946 a byl jim navrácen 30. ledna 2007.

jt

Poznejte skvosty benešovské architektury

Významné architektonické realizace i problematiku územního plánování a tvorby města prezentuje výstava DŮM X MUD, která byla v září otevřena v Muzeu umění a designu v Benešově. Představuje modely jednotlivých staveb i dokumentace jejich vzniku. Osvětluje například pozadí komplikované výstavby hotelu Karlov od Ladislava Lábusa nebo okolnosti rekonstrukce radnice z dílny Josefa Pleskota. Výstava, potažmo celé muzeum, je kvůli koronavirové pandemii nepřístupná. Přesunula se ale do online prostředí – na stránkách www.mudbenesov.cz jsou ke zhlédnutí virtuální procházky s kurátorkami i video o městských architektonických skvostech. Příběhy některých z nich nabízíme i v tomto seriálu. Jako první představíme budovu Muzea umění a designu a piaristickou kolej.

Muzeum umění a designu

Nejstarším a nejvlivnějším peněžním ústavem v Benešově byla Okresní hospodářská záložna, která si v letech 1904–1905 nechala vystavět nové sídlo na Malém náměstí. Secesní dům byl postaven podle návrhu místního stavitele Marcela Dusila. Tento styl byl populární na přelomu 19. a 20. století. Vyznačuje se výraznou rostlinnou a ornamentální výzdobou, v architektuře pak okrasnými kovovými prvky a zdánlivou beztlakostí staveb. Architekti tohoto období se ve své tvorbě snažili odpoutat od historických slohů a dát architektuře nový výraz – ne nadarmo se ve Francii tomuto slohu říká L'art nouveau (nové umění) a v Německu Jugendstil (mladý styl). Jedná se o poslední internacionální sloh, který se uplatnil ve všech uměleckých odvětvích. Vzpomeňme na plakáty Alfonse Muchy, sochy Františka Bílky a některé malby Jana Preislera. Umělci spolu díky tomu často vytvořili celistvá a slohově čistá díla, jakými jsou například budova Hlavního nádraží či Topičova salonu v Praze. Na benešovské záložně se tato tendence projevila zejména ve štukové výzdobě a dvou ženských sochách na průčelí.

V budově během let nepůsobil pouze peněžní ústav. Po druhé světové válce zde sídlila

celá řada kulturních institucí (knihovna, muzeum, osvětové středisko). Rozsáhlejší rekonstrukcí prošla stavba v 80. letech minulého století. O deset let později zde otevřelo své expozice Muzeum Podblanicka a Galerie výtvarného umění. Z galerie se postupem času stalo městem zřizované Muzeum umění a designu (MUD), které sídlí převážně v přízemí. V reprezentativní secesní síni, o patro výš, MUD pořádá výstavy orientované na benešovské umělce. Půdní prostory pak užívá výtvarný obor Základní umělecké školy Josefa Suka. Z peněžního ústavu, který je dominantou Malého náměstí, se tak postupem času stal dům plný kultury.

V průběhu roku 2018 prošly přízemní prostory muzea svižnou rekonstrukcí. Ve spolupráci s architektonickým ateliérem Marcely Steinbachové byly modernizovány výstavní sály, které jsou nyní propojeny průchody. Novou tvář získalo i zázemí pro návštěvníky. Z recepce se stal vzdušný a světlý prostor a nově zde byla zřízena také kavárna s možností venkovního posezení na dvorku. Architektka navrhla do interiéru i autorské světlo a kovový pult v recepci. Sama o projektu řekla: „Vznikla tu vlastně poměrně radikální proměna. Ale když do muzea přijdete, budete mít pocit, že takhle to bylo odjakživa.“

Piaristická kolej

Piaristická kolej je bohužel smutnou připomínkou, že ani slavný architekt a prokázaná historická hodnota nejsou zárukou dostatečné péče a ochrany budovy. Piaristická kolej vznikla na počátku 18. století. Řád piaristů se zaměřoval na vzdělání, a právě za tímto

účelem byli pozváni i do Benešova. Město od konce třicetileté války značně stagnovalo a majitelům panství se vzdělání jevílo jako jasná cesta z krize. Třicet let po skončení války majitel panství Jiří ze Sitzendorfu pozval piaristy do města s nabídkou výstavby koleje. Ti opravdu přišli a vytvořili první mapu města, na které jsou zachyceny i čtyři potenciální lokace pro stavbu. Reálně se o stavbě koleje začalo jednat až o dalších 20 let později, kdy panství získal František Karel Přehořovský z Kvasejovic. V roce 1704 do města přišli první piaristé a od roku 1705 se začalo stavět.

Návrhu se zhostil Giovanni Battista Alliprandi, italský architekt, který od konce 17. století pracoval v Čechách. Návrh musel splňovat přísné nároky piaristů a mušel ho schválit generál řádu v Římě. Základem stavby byl rajsý dvůr, kolem něhož se nacházela jednoduchá jednopatrová budova a ze severní strany sem přiléhal kostel sv. Anny. V patře se nacházely třídy, s postupným plněním kapacity bylo záhy přistavěno ještě jedno křídlo koleje – směrem do Tyršovy ulice. Jaká byla vnitřní výzdoba, se bohužel můžeme pouze domnívat. Vzhledem k ostatním stavbám od tohoto architekta (Kuks, Veltrusy nebo pražské paláce na Malé Straně) a s ohledem na výzdobu kostela lze předpokládat, že se štukovou výzdobou nešetřilo.

Gymnázium v piaristické koleji fungovalo až do roku 1778. Školská reforma z roku 1775, která měla za cíl zkvalitnit vzdělání v Rakousko-Uhersku, mimo jiné nastavovala, kolik gymnázií může v daném kraji fungovat. Bohužel se to benešovské do kvót nevešlo, a tak nadále fungovaly jen nižší třídy. Benešov se dlouho snažil o obnovu gymnázia, definitivně se to však povedlo až v roce 1857. Se zestátněním gymnázia a s proměnou města piaristé postupně ztraceli svou prestiž a ke konci 19. století kolej opustili.

Kolej nejvíce utrpěla postupnými necitlivými zásahy po roce 1948. Všechny historické detaily byly postupně zničeny nebo zastavěny. Zároveň nebyla věnována dostatečná péče fasádě a slunečním hodinám, které se nacházely v rájském dvoře. Kolej byla v rámci restitucí převedena pod pražské arcibiskupství. Zdá se, že ani to nemá na opravu koleje dostatek prostředků a nemá také žádný plán, co se stavbou náhle podniknout. Budova je tedy aktuálně nabízena k prodeji.

Muzeum umění a designu

Projekt Kultura Posázaví a Povltaví nabízí festivaly, výstavy i přednášky

Tramenské Pikovice, Třebsinské zvonění, Jílovské pivní slavnosti, výstavy a přednášky, setkávání občanů, to vše spojuje projekt Kultura Posázaví a Povltaví. Jeho cílem je podpořit v regionu kulturu, spojit jednotlivé obce a snadněji přinést občanům informace o kulturním dění v našem kraji.

Projekt Martiny a Tomáše Tichých vychází z dlouholetého organizování různých akcí a country festivalu Třebsinská zvonička, který byl zaměřen pouze na country, folk a trampskou hudbu. Dlouholeté přátelství s publicistou a dokumentaristou Václavem Šmerákem pak vyústilo v nový formát tohoto festivalu. Nynější Třebsinské zvonění je hudebně edukační akcí, kde již nejde jen o poslouchání hudby s párkem v ruce, ale kde se diváci dozví mnoho zajímavostí a informací o regionu a mohou se zúčastnit přednášek a workshopů na různá témata. V předminulém ročníku to byla Pocta vodě, loni Energie pro život. Na festivalu je vždy mnoho doprovodných akcí, takže si každý přijde na své. Největšími hity loňského roku byla středověká vesnice s rýžováním zlata pod záštitou Regionálního muzea v Jílovém u Prahy a patronací archeologa Jana Viznera. Uspěla i blahopřejná píseň Prvních osmdesát, kterou muzikanti složili, nastudovali, nahráli a pak před více jak tisícovkou lidí věnovali Jitce Vrbové a Tonymu Linhartovi.

Mottem letošního **Třebsinského zvonění, které se uskuteční 3. července**, je Zdravý životní styl. Kromě báječné hudby a dalších programů jsou připravena tři hlavní témata. Prvním je rodeo a s ním spojené motto „Proměňme 3. července Třebsín v Divoký západ“. Druhým, který připravuje Mezi řekami z.s., je edukativní část zahájení roku vzpomínek „Ohlédnutí“ za násilným vystěhováním regi-

onu. Připomene tragické události let 1941–1945, kdy byli místní obyvatelé vyhnáni ze svých domovů kvůli vybudování vojenského cvičiště jednotek SS. A právě Třebsín byl jednou z prvních vystěhovaných vesnic. Třetím tématem pak bude Glory of Tony Linhart – vzpomínková akce na kamaráda, skladatele a krále trampských písniček, který letos zemřel a kterému muzikanti vzdají hold nejvyšší – nastudují jeho písně a společně je zahrají.

V pořádání **Tramenských Pikovic** převzali Martina s Tomášem štafetu po Milovi Pražákovi, který ji úspěšně nesl sedm let. Loňský 28. ročník ale překazila pandemie, náhradní termín se nenašel a festival se posunul na letošek (část jeho programu byla přesunuta na Třebsinské zvonění). Na louku v Pikovicích je na letošního **15. května** připraven program s nejskvělejšími trampskými kapelami, včetně Samsona Lenka a Nezmarů. Bohatě budou i doprovodné akce – obnovené rýžování zlata z řeky Sázavy, soutěž Železný tramp nebo pokusy o nové české rekordy v počtu US batohů na jednom místě či v rychlosti a estetice skládání US batohu, to vše za velmi zajímavé ceny. V programu nebude chybět ani plavba Babičky Mary – plavba v kostýmech už z Týnce nad Sázavou – a společný zpěv hymny Tramenských Pikovic „Co může být víc“.

Na výše zmíněných akcích potkáte i publicistu a dokumentaristu Václava Šmeráka z Mezi řekami z.s., jenž je pořadatelem mnoha programů, například vánočních koncertů v kostele Narození Panny Marie ve Vysokém Újezdě, diskuzních pořadů v Hradištku, Třebsíně a Krňanech. Je také autorem řady publikací převážně o historii regionu. Na obou festivalech bude připravovat dokumentární film s mladou generací na téma „historie mého domova“.

Jílovské pivní slavnosti se uskuteční 23. a 24. července v Jílovém u Prahy – jak

příznačně: ve „zlatém“ městě zlatý mok. Od pátečních 14.00 bude v parku za muzeem představovat to nejlepší ze své výroby 20 minipivovarů ze všech koutů naší země. Program doplní stánky s cateringem a dalším sortimentem, například košíky, dřevěnými vařečkami, broušeným sklem, šperky apod. Nebude chybět ani Regionální muzeum v Jílovém u Prahy se středověkým rýžováním zlata, Mezi řekami z.s. s knihami o místním regionu... Nedílnou součástí budou hudební vystoupení kapel v rytmu blues, rock, moderní country, každý den zahraje několik kapel. Program potrvá do 22.00, stejně jako v sobotu, kdy se ale začíná už v 12.00. Vstup na akci bude pro všechny návštěvníky zdarma.

Regionální muzeum v Jílovém u Prahy asi není potřeba představovat. Je to neodmyslitelná součást města, v němž Tomáš Tichý pořádá své diskuzní pořady s názvem „Hvězdné Nehvězdy“. Jde o rozhovory s lidmi světového formátu, kteří se ovšem chovají naprosto přirozeně a dávno překročili svůj stín. V loňském roce proběhl rozhovor s Jaroslavem Průchou, světoznámým výrobcem mandolín a banj, který hudebně doplnila Nová Sekce, a s Tony Linhartem, který doprovodila kapela T. S. Sešlost Praha a Duo Pohoda, následně zahrál i Tony s Tomášem. Pro letošní rok se připravuje květnový pořad s dokumentaristou a lídrem kapely Taxmeni Jaroslavem Čvančarou a červnový pořad s Jitkou Vrbovou. Každý bude opět hudebně doplněn.

Co na závěr? Projekt Kultura Posázaví a Povltaví podporuje všechny zajímavé hudební a kulturní projekty v regionu a fandí zdravému životnímu prostředí.

Další informace na www.tramspkepikovice.cz, www.trebsinskezvoneni.cz a www.kultura-posazaviapovltavi.cz.

Tomáš a Martina Tichých

Stavba běžeckého atletického tunelu se blíží ke konci

Na atletickém stadionu v Benešově finišuje stavba běžeckého tunelu se zázemím. Nová sportovní budova má dvě podlaží. V prvním bude tréninková běžecká čtyřdráha s tartanovým povrchem, pískovým doskočištěm a sociálním zázemím, ve druhém bude kompletní zázemí se šatnami, umývárny, kanceláří, společenskou místností, recepcí, hygienickým zázemím pro veřejnost a technickou místností. Součástí stavby je zastřešená tribuna s terasou pro 260 návštěvníků. Stavba by měla být dokončena do 30. dubna 2021.

V současné době je hotova hrubá stavba včetně izolací a obvodového pláště, dřevěné podhledy nad velkou diváckou tribunou a všechny zámečnické prvky, připravuje se pokládka finální vrstvy tartanového povr-

chu. Dokončují se rozvody vody, kanalizace, plynu, elektřiny a další. V příštích týdnech budou v souladu se stavebním harmonogramem stavby dokončeny všechny vnitřní povrchy, dodány a namontovány truhlářské výrobky do šaten a společných prostor, zkompletovány rozvody, osazeny vnitřní dveře, dokončeny malby a nátěry. Pokud to povětrnostní podmínky dovolí, budou následovat úpravy vnější komunikace a terénní úpravy kolem celého tunelu.

Celkové náklady stavby jsou 59,576 milionu Kč včetně DPH. Na realizaci byly poskytnuty finanční prostředky z dotační výzvy Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ve výši 27 944 123 Kč.

mp

V Kostelních Střimelicích našli zbytky pozdně středověké penězokazecké dílny

Na první pohled obyčejné plechové plíšky, které se před třemi lety objevily při záchraném archeologickém výzkumu na stavbě vodovodních řadů a přípojek v Kostelních Střimelicích u Stříbrné Skalice, se ukázaly být doslova pokladem. Odhalily s největší pravděpodobností pozůstatky pozdně středověké penězokazecké dílny. „Jde o celkem vzácnou archeologickou situaci, v Čechách podobné spočítáme dohromady na prstech jedné ruky,“ uvedl Jiří Bernat, který za Ústav archeologické památkové péče středních Čech zajišťuje dohled na stavbě kanalizace a s obcí Stříbrná Skalice trvale spolupracuje. Výjimečné je podle něj navíc i to, že se falešné mince vyráběly v areálu bývalého hornického sídliště v těsném sousedství zaniklé tvrze, takže k jejich nelegální ražbě patrně sloužil hned z revíru získaný a zpracovaný kov.

„Pro dané období přechodu pozdního středověku do raného novověku je dochována už řada písemných zmínek týkajících se oboru hornictví, úpravy rud a mincování, a to i ve vztahu ke Stříbrnoskalicku. Jen o málo mladší raně novověké písemnosti přinášejí dokonce zprávy o některých tehdejších ‚nepořádkách‘ ve zdejším hornickém revíru a možná se podaří objevit v písemných pramenech také nějaké informace k podvodné mincovně v Kostelních Střimelicích,“ uvedl Jiří Bernat.

Při hloubení jedné z vodovodních přípojek bylo archeologickou kontrolou zjištěno, že výkop prošel mělkým objektem, jehož dno v délce několika metrů bylo zcela rovné. Jednalo se tedy o podlahu stavebního objektu, původně zčásti zapuštěného do mírného svahu. V místě předpokládaného průběhu dvou protilehlých, výkopem protatých stěn stavby nebyly však zjištěny žádné stopy zdiva. Rovněž zásyp vnitřku neobsahoval výraznější množství kamenů. Stavba tedy musela být dřevěná, ale její dispoziční řešení a konstrukční provedení je zatím neznámé.

Nález samotné stavby nebyl až tak velkým překvapením, dost možná se jednalo o západní část nebo přístavbu středověkého domu zachyceného už záchraným výzkumem v roce 2014 při výstavbě v těsném sousedství. Nečekaným byl ale nález z vnitřku tohoto objektu v roce 2018 na trase jedné z domovních vodovodních přípojek. Nejprve se v jeho zásypu objevilo větší množství

menších až drobných zlomků plechů pokrytých zelenou měděnkou, na jejichž okrajích byly úseky obloukovitého odseknutí. Už v průběhu preparace a dokumentace nálezu se podařilo zjistit i ojedinělé větší kusy s celými kruhovými otvory. V té chvíli bylo archeologům jasné, že se jedná o typický odpad, tzv. cizuru z výroby mincovních střížků (polotovary mincí) vysekávaných ve středověkých průbojníkem z pásů plechu. Celá kumulace výrobního odpadu měla pravidelný tvar stlačený vahou zásypu objektu a mladších nadložních vrstev hlíny do podoby téměř kruhového koláče. Nepochybně se tedy jednalo o místo původního uložení plechových odstřížků, pravděpodobně v nádobě přibližně válcovitého tvaru, zhotovené z organického materiálu (např. proutěný koš nebo dřevěné vědro). Do nedochované nádoby byly plechové zbytky zřejmě vhazovány a shromažďovány k recyklaci, tedy k dalšímu přetavení. Podle odhadu byly odpadových plíšků řádově stovky, možná až tisíce kusů. Po nález cizury se zdálo být málo pravděpodobné, že se vedle odpadu podaří najít ve větším množství i samotné výseky – střížky –, ale stalo se. Kromě zmetků, zřejmě záměrně přeložených nebo do trubičky stoučených střížků, se nad podlahou objektu podařilo nalézt také více než 100 upravených mincovních střížků připravených k ražbě. Byly uloženy pod podlahou objektu v textilním nebo spíše koženém vaku.

Jaké je stáří nálezů? Odpověď se zpočátku opírala jen o datovací srovnání sídlištního odpadu – drobných střepů keramických nádob z téhož objektu –, kladených rámcově do pozdního středověku. V průběhu zpracování a přípravy všech kovových nálezů z Kostelních Střimelic k nákladné konzervaci se ale podařilo mezi několika střížky rozptýlenými nad podlahou objektu rozpoznat zatím v jediném případě také orážený střížek! Před-

běžně lze říci, že se jedná o drobnou minci z mědi nebo slitiny mědi, zřejmě falzifikát jednostranně raženého haléře (zatím přesně neurčeného typu) krále Vladislava II. Jagellonského (doba vlády 1471–1516).

V současné době vedení obce Stříbrná Skalice ve spolupráci s Posázaví o.p.s. připravuje vytvoření turistického cíle v lokalitě nálezů. V sousedství barokního kostela sv. Martina s gotickým presbytářem bude umístěna informační tabule, stojan na kola a posezení, které umožní turistům základní seznámení se s místem a jeho zajímavou historií. Budou si zde moci odpočinout a pokochat se nádherným výhledem do krajiny. Z ohradní zdi hřbitova ležícího okolo kostela jsou za dobrého počasí vidět i Krkonoše.

jt

Foto František Záruba

Foto archiv UAPPSC

Dětská výtvarná soutěž podpoří obnovu maleb v Sázavském klášteře

Spolek FAKT-UM ve spolupráci se správou Kláštera Sázava vyhlásil výtvarnou soutěž na téma „Patroni české země sv. Ludmila, sv. Anežka, sv. Václav, sv. Vojtěch, sv. Prokop“. Je určena pro výtvarníky od tří do 18 let a pro dětské kolektivy. Jejím cílem je povzbudit v dětech a mládeži zájem o poznávání, podpořit jejich fantazii, tvořivost i smysluplné trávení volného času. Vytvořená díla budou nabídnuta k prodeji. Výtěžek přispěje k obnově zabílených nástěnných maleb s příběhy o sv. Prokopovi v ambitu kláštera a na nákup výtvarných potřeb pro tvůrčí programy, které klášter pořádá pro rodiny s dětmi a seniory. Soutěž probíhá od 10. února do 1. srpna 2021, uvedla kastelánka Slávka Matoušová.

Děti mohou vytvořit samostatně nebo jako skupina ve třídě, družině či při distanční výuce jeden obrázek nebo trojrozměrný předmět, a to jakoukoliv výtvarnou technikou ve formátu A4 až A1. Dílo s označeným

jménem a kontaktními údaji pak nejdéle do 1. srpna doručí na adresu: Sázavský klášter, správa kláštera, Zámecká 72, 285 06 Sázava. Na autory označených děl čeká odměna. „Všechny práce budou vystaveny v křížové chodbě kláštera do konce září 2021 a návštěvníci si je budou moci zakoupit,“ uvedla kastelánka Slávka Matoušová. Další podrobnosti poskytne Martina Štědrová, e-mail: stedrova.martina@npu.cz, sazava@npu.cz; tel: 725 875 946 nebo 605 800 104.

Podle kastelánky má výtvarná soutěž už několikiletou tradici a odměny jsou autorům předávány vždy v rámci Květinového dne, který se letos uskuteční 15. srpna.

„Zásadním přínosem při přípravě i realizaci nejen soutěže, ale následného Květinového dne a jeho celodenního programu, je práce mnoha dobrovolníků, drobných sponzorů a dárců, tedy rozvíjení „komunity“,“ dodala kastelánka. Vyzdvihla přitom letitou spolupráci s neziskovou organizací Spolek FAKT-UM a sázavskou floristkou Ing. Klárou Franc Vavřikovou, které loni navrhla za Národní památkový ústav – správu kláštera v Sázavě na mecenášskou Cenu Ď. Ve středočeském kole této ankety jim nakonec bylo přisouzeno prvenství.

„Cenu Ď jsme převzali v pražské Galerii Vavrys. Stručně by se to dalo shrnout: příjemná galerie, milí pořadatelé a krásně strávené odpoledne. Popovídali jsme si s přítomnými, poslechli si nominované příběhy i klavírní doprovod, zasmáli se a nakonec jsme převzali skleněnou Cenu Ď. Děkuje. Jsme nadšení a hrdí. Je vidět, že naše práce má smysl,“ konstatovala Martina Štědrová.

Cena Ď (odvozeno od spojení „tak ti d“, neboli „tak ti děkuji“) je určena pro mecenáše a dobrodince v oblasti kultury, charity, vědy, vzdělávání a morálních hodnot v ČR. Nominovat na ni lze na úrovni města, kraje a republiky. Poprvé byla udělena v Národním divadle v Praze v roce 2001. V loňském roce poznamenaném koronavirovou pandemií se celostátní kolo neuskutečnilo.

jt

Na Sázavě bude otevřen poutní areál svatého Prokopa

Svatoprokopský poutní areál tvoří poutní kostel sv. Prokopa a několik dalších budov areálu Sázavského kláštera, které byly v roce 2016 v rámci restituce vráceny církví. Na začátku roku 2017 byla podána žádost o dotaci na jeho opravu z Integrovaného regionálního operačního programu (IROP). Projekt dotaci získal na podzim 2017, poměrně rychle byly realizovány projektové a přípravné práce a na začátku roku 2019 se začalo s opravami. V současné době, po dvou stavebních sezonách, je přes dílčí obtíže a zpoždění obnova před dokončením.

„Když Pán Bůh dá, dojde během jara 2021 k dokončení stavebních a restaurátorských prací a kostel sv. Prokopa a celý poutní areál bude otevřen poutníkům a návštěvníkům. V kostele i jeho okolí je vše nově obnoveno a vznikla zde řada úplně nových prvků. Jedná se především o výrazně přestavěnou kryptu v kostele sv. Prokopa, kde by měla brzy zazářit nová mramorová podlaha a designový lustr. U hlavního vchodu do kostela byla usazena umělecká mříž a v interiéru kostela budou nově instalovány v průběhu jara 2021 některé obnovené oltáře ze zrušeného sázavského kostela sv. Martina. Duchovním i naukovým vrcholem bude nová expozice v sousedství kostelního kůru a no-

vých varhan. Zaměřena bude na sv. Prokopa a budou v ní předměty z chrámového pokladu, včetně památky na sv. Prokopa – koflíku a lžice, které mu měly patřit,“ uvedl farář u sv. Prokopa P. Radim Cigánek. Doufá, že nynější protikoronavirová opatření budou brzy utlumená a v průběhu jara 2021 budou

moci v kostele sv. Prokopa přivítat první poutníky a návštěvníky.

Více informací je na <https://svprokop-sazava.cz/> a na facebookových stránkách Sázavský klášter - poutní místo sv. Prokopa.

red

Tři dny v roce nestačí

9.-11. dubna 2021

Projekt Čistá řeka Sázava, realizovaný společností Posázaví o.p.s., je zaměřen na úklid okolí jedné z nejromantičtějších českých řek. Naši přízeň si ale zaslouží každé místo, kde žijeme, sportujeme, setkáváme se s přáteli, kam jezdíme na výlety. Nezapomínejte, že příroda potřebuje naši pomoc po celý rok! Nevíte, jak na to? Nechte se námi inspirovat! Podoba akce bude záviset na aktuální hygienické situaci.

Projekt Čistá řeka Sázava je dobrovolnická, čistě nekomerční aktivita financovaná z dotací obcí, z příspěvků sponzorů a dalších dárců.

JAK SE ZAPOJIT?

- ▶ jako dobrovolník při úklidu
- ▶ poskytnutím materiální pomoci
- ▶ darováním příspěvku na sbírkový účet 1249-326666339/0800

PODROBNĚJŠÍ INFORMACE NALEZNETE NA

W www.cistarekasazava.cz **f** [@cista.reka.sazava](https://www.facebook.com/cista.reka.sazava) **@** rekasazava@posazavi.com

EVROPSKÁ UNIE
Evropský fond pro regionální rozvoj
Integrovaný regionální operační program

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Zpravodaj Posázaví > Číslo 1 – Ročník 2021 < Za informace uvedené v článku jsou odpovědní jejich autoři. Fotografie jsou z archivu Posázaví o.p.s. a od dopisovatelů. Šéfredaktorka PhDr. Jaroslava Tůmová (jt), tel.: 602 216 637. **Posázaví o.p.s.** • kancelář Masarykovo náměstí 1, 256 01 Benešov. Své dotazy, připomínky a příspěvky můžete zasílat na e-mail: tumova@posazavi.com. **MK ČR E 15860**